

PABALTIEČIŲ
TEATRO
KONFERENCIJA

Prieš keletą savaičių, rugsėjo 14-15 dienomis, Southern Illinois Universitete, Carbondale, Illinois, įvyko naujai įsteigto baltų teatro konferencija, kurią sušaukė latvių kilmės profesorius dr. Alfreds Straumanis. Konferencija nustatė gaires ir užsibrėžė tikslus ateinančioms metams. Konferencijoje dalyvavo du lietuviai profesoriai, dramaturgas Algirdas Landsbergis iš Fairleigh Dickinson universiteto ir dr. Rimvydas Šilbajoris iš Ohio State Universiteto; du latviai, dr. Alfreds Straumanis iš Southern Illinois Universiteto ir dr. Juris Silenieks iš Carnegie-Mellon Universiteto; du estai, dr. George Kurman iš Western Illinois Universiteto ir dr. Mardi Valgamae iš City University of New York ir trys studentai asistentai: daktarato siekias baltų srityje latvis A. Sedriks, Master of Fine Arts siekias latvis Juris Valters ir magistro baltų teatro srityje siekianti Eglė Juodvalkytė.

Darniai ir draugiškai dirbdami konferencijos dalyviai nutarė iki 1975 m. birželio galo, surinkti visus į anglų kalbą jau išverstus vaidinimus, nutarti kokius dar reikės versti į anglų kalbą, atrinkti keletą kiekvienos tautos vaidinimų kuriuos jungtų bendra mintis, parašyti kritiškas apžvalgas ir santraukas, parašyti trumpas teatro istorijas ir paruosti spaudai. Pavasarį bus pastatytas į anglų kalbą išverstas lietuviškas vaidinimas Southern Illinois Universitete, kuris gal būtų po to gastroliuos ir kitur.

Visi šie tikslai yra tik nedidelė dalis labai plataus užsimojimo. Kadangi baltų teatro projektui valdžia šiais metais paskyrė \$19,000, reiškia, kad jau stovima ant vienos kojos. Šis projektas toli gražu nebus užbaigtas per vienerius metus. Amerikos valdžia labai akylai seks projekto eigą, ypatingai tikrindama ar šie darbai bus pritaikomi Amerikos visuomenei. Susirūpinusi išlaikymu savo tautinių mažumų, Amerikos valdžia sudarė progą baltams supažindinti Amerikos visuomenę su mūsų istorija. Ši informacija bus paskleista per Amerikos mokyklinę sistemą. Šiems darbams remti, prieš metus Southern Illinois Universitete buvo įsteigtas Baltų Fondas, kuris lyg šiol gyvuoja tikrai latvių dėka. Aukos galima siųsti šiuo adresu: Baltic Theatre Fund, SIU Foundation, SIU at Carbondale, Carbondale, Illinois 62901.

Norintieji padovanoti lietuviškus žodynus, enciklopedijas, knygas ir kt. (kurių labai reikia) ar norintieji daugiau gauti žinių apie studentų asistentų darbą (mokslas užmokėtas, plus alga) prašomi rašyti šiuo adresu: Dr. Alfreds Straumanis, Department of Theatre, SIU at Carbondale, Carbondale, Ill. 62901.

Po konferencijos, rugsėjo 16 d. didžiojo teatro audito-

Baltų teatro konferencijos dalyviai. Sėdi iš kairės: Mardi Valgamae, Alfreds Straumanis, Eglė Juodvalkytė, Algirdas Landsbergis. Stovi: Juris Valters, Andre Sedriks, George Kurman, Juris Silenieks ir Rimvydas Šilbajoris.

BABELIO BOKŠTAS

Patarimų kaip tvarkyti ūkį gausoje

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Kaip ir reikėjo laukti, vadinamoji ūkinių viršūnių konferencija nedavė jokių konkrečių rezultatų. Ir jei ji ką nors priminė, tai daugiausia Babelio bokštą, kur kaip žinia Dievas sumaišė visiems liežuvius, kad negalima būtų susikalbėti. Pavyzdžiui, vienas juodis aiškino, kad iš 105 dolerių į savaitę negali pergyventi šeima iš keturių asmenų. Žinia mieste tai sunku, bet jei tokį atlyginimą už darbą ar pašalpą padidinsi, sakykim 12% t. y., kad išlyginti infliacijos sumažintą perkamąją galią, tai kartu taip paskatinsi infliaciją, kad kitais metais reikėtų pridėti jau 24% ar net daugiau. O tai reiškia, kad jei nori pastoviai padidinti žemiausius atlyginimus ar pašalpas iš valstybės išdo, turi kam nors sumažinti pajamas. Paprastai tai atliekama mokesčiais. Už tat neuostabu, kad anksčiau ar vėliau turėjo ateiti pasiūlymas padidinti mokesčius už benziną 10 centų. Valstybės išdais taip surinktų 10 milijonų dolerių, reikalingų mažiausiai uždirbančių atlyginimo pagerinimui. Tokio pasiūlymo priešininkai tuojau atsikirto, kad toks mokestis yra neteisingas, nes faktinai daugiau nuskriaudžia neturtinguosius negu turtingus. Juk automobilis šiame krašte yra ne prabanga, bet kasdienė reikmenė. Iš kitos pusės, toks mokestis turėtų ir gerų pasekų: kiekvienas stengtųsi benziną vartoti galimai taupiau, kas savaime atsilieptų į kvėpavimo oro kokybę.

Paskutinis argumentas mažai tinka politikams, kurie nori masių pritarimo. Tie kalba apie apdėjimus didesniais mokesčiais daugiau pasiturinčiųjų. Geru pa-

rijoje prof. Algirdas Landsbergis skaitė paskaitą apie teatro avangardą, o dr. Mardi Valgamae apie ekspresionizmą.

vyzdžiui jiems patarnauja paskirto viceprezidentu Rockefellerio 1970 mokestinis pareiškimas. Tais metais jis turėjo 2,5 milijonų pajamų, bet išsisuko visai nuo federalinių mokesčių. Dėl to, kad įstatymai atleidžia nuo mokesčių tokias sumas, kurios yra skiriamos specifiniams reikalams k. a. mokslo ir meno rėmimui, labdarybei ir kai kuriems ūkiniams siekiams, pvz. paskatinti naftos ir dujų iškojimą, paskolas savivaldybėm ir pan. Jei to mokestinio paskato nebūtų, pati valstybė turėtų tiems reikalams skirti dideles sumas, todėl visos valstybės mastu žiūrint, dauguma tokių lengvatų yra neblogas dalykas. Lygiai kaip dabar svarstomas pasiūlymas atleisti nuo mokesčių bankuose laikomų pirmo tūkstančio nuosimčių, kad tuo paskatintus pinigų taupymą bankuose, kas suteltų dabar taip reikalingą kapitalą.

Atitrauktai žiūrint, žinoma, reiktų sutikti, kad jei visi turi nužeminti savo pragyvenimo lygį, pasitu-

rintieji turėtų daugiau nukentėti negu gauną minimumą, tačiau iš kitos pusės, jei išdalinsi milijonierių turtus tarp visų piliečių lygiomis, tų būklė nekažin kiek pagerėtų. Be to, reikia neužmiršti, kad noras uždirbti daugiau už kaimyną yra pagrindinis ūkinės pažangos variklis. Kam jo atsisakyti.

Kaip ten būtų, konferencija nepriėjo prie vieningos nuomonės, kad šiandien darytina. Kas gi liečia mokesčius, reikia neužmiršti, kad juos nustatė demokratų valdomas kongresas ir jei jie sutartų, seniai būtų pravestos reformos. Prezidentas žadėjo paskelbti savo pasiūlymus artimiausiu dešimties dienų laikotarpyje. Kokie jie būtų, jie vistiek negalės visų patenkinti.

Didesnės reikšmės galėjo turėti didžiųjų valstybių: JAV, Japonijos, Vakarų Vokietijos, D. Britanijos ir Prancūzijos užsienių bei ūkio ministerių pasitarimai vykę tuo pačiu metu Washingtono. Nuo jų sutarimo ar nesutarimo didele dalimi priklausys tolimesnė pasaulinio ūkio raida. Esama pavojaus, kad dabartinė būklė

KUBA — SOVIETŲ SĄJUNGOS
PROVINCIIJA RIMAS DAIGŪNAS

Jau ilgesnį laiką JAV užsienio politika "serga" Kubos sloga. Spauda iškelia daug faktų faktelių, kurie visi sutartinai byloja, kad Washingtonas svajoja išblokti "Kubos klausimą" iš mirties taško.

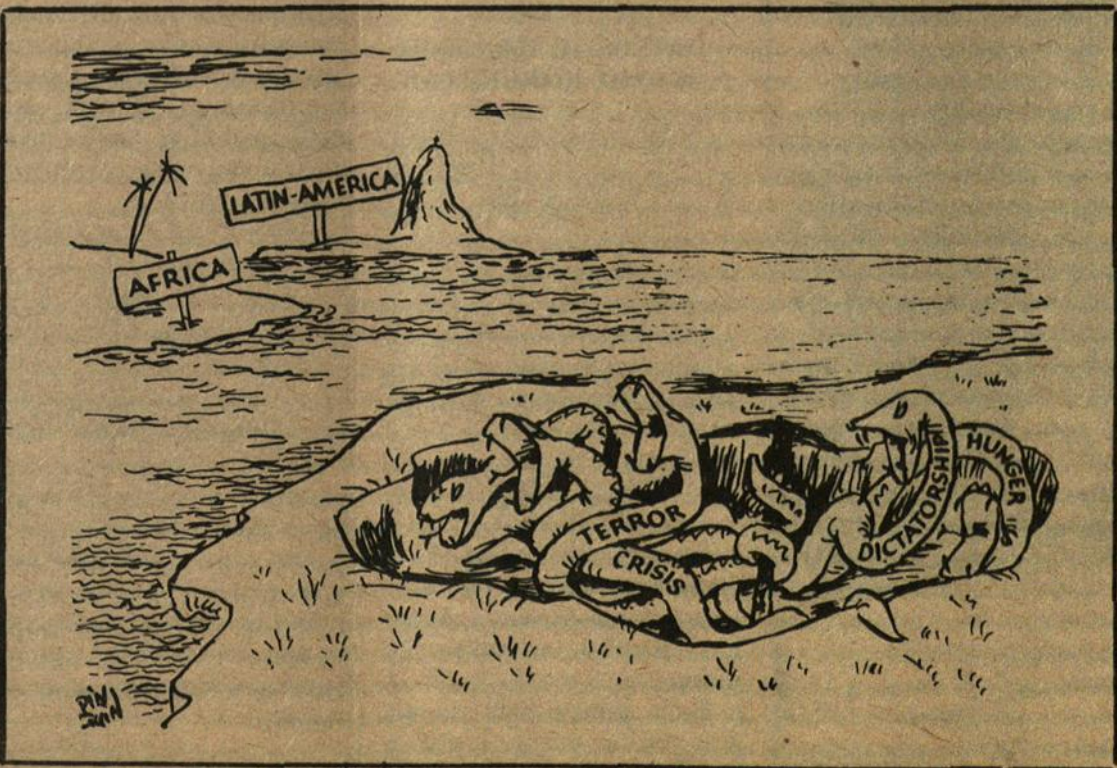
Išbloškimas, aišku, yra ne kokia nors talka kovai dėl žmonių laisvių bei demokratijos grąžinimo Kubos saloje. Išjudinimas iš mirties taško reiškia kompromiso formos atradimą. Su barzduotu Fidelium JAV norėtų sugyventi, užmegzti diplomatinį santykius. Fidelis dar ožiuojasi, bet laikas, populiariai tarus, "dirba santalkos naudai". Apie tai mėgsta kalbėti TV komentatoriai, rašyti žurnalistai.

Amerikiečiai turi savo karinę bazę (Guantanamo) Kubos pakraštyje ir puoselėja ružavas viltis turėti pelnų iš visokių mainų su Kubos diktatūra.

Tačiau ne nuo Havanos priklausos šypsniui arba susitarimas. Kuba yra... Sovietų Sąjungos provincija. Ne Castro, bet Maskva nulems JAV-bių flirto su Fidelium padarinius. Kuba yra Sovietų Sąjungos militarinį jėgų dislokacijos dalis. Nuo 1962 metų Kuba stipriai, bet kokį savo savarankumą prarasdama, įsitraukė į Maskvos orbitą. Kuba norėjo valgyti, Kuba badavo. JAV-bės naiviai laukė Kubos pagalbos šauksmo. Maskva to nelaukė, bet atidarė Fidelium kreditą. Kubos iš-

gali privesti prie siaurai egoistinių sprendimų.

Tuo tarpu paaiškėjo, kad JAV prekybos su užsieniais balansas rugpjūčio mėn. turėjo 1,13 milijonų dolerių deficitą. Jei ne naftos importas, prekybos balansas per pirmus šiuos metus aštuonius mėnesius būtų turėjęs net 13 milijonų perteklių. JAV daugiau eksportuoja negu įveža pramonės gaminių ir beveik dvigubai daugiau maisto produktų. Deja, tą perteklių sunaikina naftos importas, kuris dėl pakilusių kainų JAV kaštuos ko gero apie 30 milijonų dolerių per šiuos metus. Tai dar vienas akstinas padidinti vidaus naftos gamybą ir sumažinti suvartojimą.

Kubos "eksportas" į Pietų Ameriką ir Afriką. Panašios "eksporto" siuntos parengtos ir JAV-bėms...

laikymas kainuoja Brežneviui po 2 milijonų dolerių dienai. Iki šiol į tą "biznį" Maskva įdėjo apie penkis milijonus dolerių. Šitaip, pagal susitarimą, Fidelis bus išlaikomas iki 1986 metų. Nuo tada jis privalės mokėti skolą per 25 metus. Tokia yra "komunizmo statyba" Fidelio saloje.

Už to ekonominės talkos fasado yra kiti reikalai. Tai Sovietų Sąjungos militarinis įsitvirtinimas Floridos pašonėje. Seniai pamiršta J. F. Kennedy nepajėgumas tvirtai ir ilgam baigti 1962 metų "the missile crisis". Dabar, palengva ir atkakliai ginkluojama, Kuba tapo stipri militarinė galybė. 1972 metais Kuba tapo pilnateisiu CEMA nariu. CEMA — Sovietų ir Rytų Europos taryba tarpusaviam ekonominiam bendravimui. Būti CEMA nariu reiškia būti Sovietų Sąjungos satelitu.

1972 metais Kubos ekonominiai užsieniniai ryšiai net 70% buvo su Sovietų Sąjunga ir Rytų Europos sovietinėmis valstybėmis. 1973 metais pusė visų užsienių mainų buvo jau su Sovietų Sąjunga. Castro absoliučiai priklauso nuo Brežnevo, kuris vienas, monopoliškai, aprūpina salą aliejumi, industriniais agregatais, trąšomis ir grūdais.

Greta ekonominių mainų, Saloje vykdomas viso tvarkymosi tempymas ant sovietinio korpulio. Kūriama kietai centro kontroliuojama visuomenė. To pasiekimas: slaptos policijos siuntėjimas, laisvos spaudos nebuvimas, antireliginė veikla.

Kadangi žmonės badmiriauja, prekių nėra, gyvenamojo ploto problema pasiekė katastrofiškos padėties, Fidelis nesunkiai atrado žmonių, arba liaudies, priešą: tai JAV-bės! Tai kapitalistinis Washingtonas trūkdas Kubai statyti komunizmą!

Diplomatinį bei ekonominių santykių su Kuba atnaujinimo klausimas, tad, nėra Washingtono ir Castro dispozicijoje. Dobryninas turi atnešti Fordui "gerą žinią": galite siųsti į Havaną kokią nors savo senuką diplomata. Mat taip buvo su Rytų Berlynu...

Tuo tarpu Maskva suinteresuota laikyti Kubą absoliučioje savo kontrolėje. Fidelis atliko vieną svarbų uždavinį: įdiegė teroristinį pagrindį Lotynų Amerikos kraštuose. Kas žino, kokie kiti ideologiniai "uždaviniai" pavesti jam atlikti? Išdavi laukia iš permanentiško Washingtono smūkio defetizmo taku.

Amerikinė saviplaka ir apsisipaudymas Čilės perversmo temomis, įtarinėjant CIA užsienine subversija, yra makabriškos mizerijos deklaracija kongresinėse komisijose! JAV sielojasi, kad Čilėje griūvo marksistinė diktatūra! Tokio "sielėjimo" akivaizdoje argi įmanoma tikėti, kad kam nors gali rūpėti marksistinės diktatūros pašalinimas iš Floridos pašonės.

Tvinstantį furunkulą užkalbėjimais nepagydysi.

Detroito lietuviai

ANTANAS GRINIUS

SPAUDOS SUKAKČIŲ MINĖJIMAS

Spaudos sukakčių minėjimui rengti komitetas padarė kai kurių pakeitimų ir minėjimas įvyks šia tvarka:

10:300 val. iškilmingos pamaldos visose trijose lietuvių parapijų bažnyčiose, dalyvaujant organizacijoms su vėliavomis.

12:30 akademija, koncertas ir vaišės Lietuvių Namuose. Paskaitą skaitys prof. Aldona Augustinavičienė iš Clevelando. Po akademijos meninę dalį atliks moterų ansamblis, muz. St. Šližiui vadovaujant.

Spaudos draudimo laikų parodai surengti, vietoje Jurgio Baublio, vadovauja Algirdas Vaitekaitis.

Norintieji vaišėse-pietuose dalyvauti iš anksto registruojasi; Stefą Kaunelienę, tel. 554-4190, Antaną Sukauską tel. 554-9392 arba kitus komiteto narius.

Spalio 6-13 d. skelbiama spaudos savaitė ir rengiamas vėjus laikraščių prenumeratai padidinti. Kiekvienas skaitytojas kviečiamas surasti nors po vieną naują prenumeratorių. Laikraščius galima užsisakyti ir prie bažnyčių esančiuose kioskuose.

BALFO 76 SKYRIUS PAMINĖJO 30 METŲ SUKAKTĮ

Rugsėjo 22 d. Onos ir Česio šadeikų gražioje sodyboje Balfio 76 skyrius turėjo surengęs išvyką-pikniką ir jame atliko ir 30 metų veiklos sukakties paminėjimą.

Šeiminkės turėjo prigaminusios įvairių valgių, skanomynių ir tortų, Feliksas Blauzdis skanių gėrimų, o Pranė Balandienė iškepė ir dovanojo didelį ir gražų tortą. Nors oras ir vėsus buvo, bet žmonių atvyko virš 100. Jų ten buvo ne tik iš Detroito, bet ir tolimesnių vietų ir net iš Pittsburgho. Vienas net iš Lietuvos atvažiavęs. Visi tilpo ir gražiai leido dieną. Juk tai buvo nepaprastas piknikas, bet kartu ir 76 skyriaus 30 metų veiklos paminėjimas.

Skyriaus steigėja ir veikėja, Balfio direktorė Elžbieta Paurazienė buvo atitinkamai pagerbta. Skyriaus pirmininkė Rožė Ražauskienė prisegė jai prie krūtinės gėlių, o sodybos

savininkė Ona Šadeikienė įteikė jai savo gamybos didelį tortą su 30 žvakučių. Sugiedota ilgiausių metų. Elžbieta Paurazienė dėkoda ma už jos pagerbimą ir tarfame savo žodyje sakė: "Kai mes steigiamė šį skyrių, niekas iš mūsų nei nepagalvojome, kad jis bus reikalingas ir po 30 metų. Kaip pasirodė Balfas yra reikalingas ir jis dar dabar gyvuoja ir šelpia į vargą patekusius lietuvius. Spalio mėnuo yra Balfio vėjus mėnuo. Mes darome Balfio vėjų ir kviečiame visus prie jo prisidėti. Mums labai trūksta aukų rinkėjų".

Dovanas laimėjo: Sofija Drizienė, Bronė Sukauskienė ir Jonas Acus. Traukė jauna mergytė Rūta Šnapštytė. Algirdas Pesys savo akordeonu linksmino visus pikniko dalyvius. Ir taip svečiai šnekučiavosi, užkandavo iki vakaro. Elžbieta Paurazienė ir Pranė Balandienė visus svečius vaišino Onos šadeikienės iškeptu ir Elžbietai Paurazienei įteiktą tortu.

Balfio 76 skyrius, dėl įvykstančių daug ir įvairių renginių, savo 30 metų sukakties kito minėjimo jau neberengs.

SODINS MEDELIUS

Jūrų šaulių "Švyturys" kuopa spalio 6 d., sekmadienį, Pilėnų stovyklavietėje rengia medelių sodinimą ir pikniką. Medelių sodinimas bus pradėtas 10 val. ir tęsis iki 12 val. Po to piknikausime. Veiks bufetas ir baras, šokiai ir dainos. Kviečiame šauliai ir visi lietuviai medelių sodinime ir piknike dalyvauti.

KUDIRKOS FONDAS

Prie visų lietuviškų parapijų bus prarastas aukų rinkimas — Kudirkos fondui, jo ir jo šeimos atgabenimo, įsikūrimo ir laisvinimo išlaidoms padengti. Aukokime kiek kas galime ir bendromis pastangomis užbaikime teigiamą, besisprenžiančią pavergtą brolio lietuvių tragediją. Aukų rinkimą praves LB Detroito apylinkės valdybos nariai ir jų įgaliotiniai.

Lietuvių Bendruomenės mėnesio proga yra kviečiame visi lietuviai apsimokėti solidarumo mokestį. Mokestį galima įteikti prie šv. Antano parapijos Albertui Mišui, šv. Petro parapijos

LIETUVIUKŲ DIENOS KARIBŲ PAKRANTĖJE...

Nuotraukos: Roberto Bertini

Tekstas: Jūratės Statkutės - de Rosales

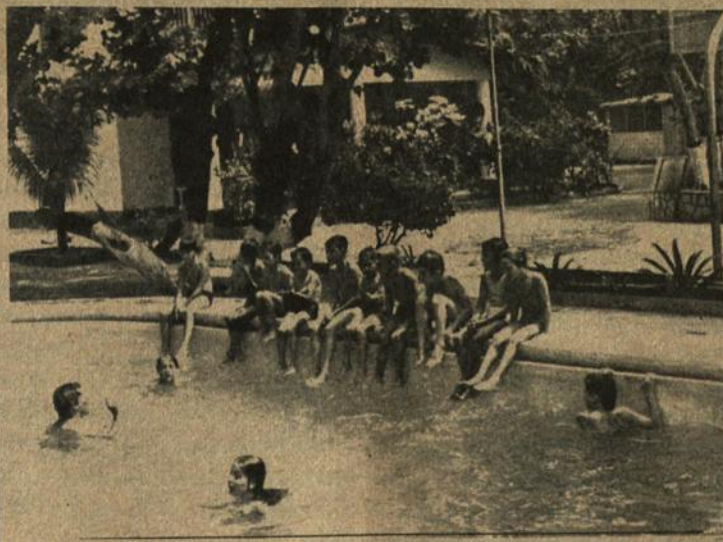
REPORTAŽAS IŠ VENEZUELOS LIETUVIŲ JAUNIMO VASAROS STOVYKLOS

6:15 val. ryto. Venezuelos Jaunimo Sąjungos pirmininkas, Aras Mažeika (21 metai) valo stovyklos baseiną. Užpakaly matosi Karibų jūra. Ryčius Korsakas (16 metų) ir Edis Vasaitis (18 metų) jau tūpčioja virtuvėje ir kaičia vaikams košę. Už kelių minučių, stovyklos vedėjas Alfonsas Paulauskas (28 metai) paleis garsiakalbiais lietuvišką muziką. Laikas keltis. Prasidės dar viena stovyklos diena.

Po pusryčių mokomės. Kai kurie mišrių šeimų vaikai stovykloje išmoka tarti pirmuosius lietuviškus žodžius. Lietuviškai kalbantieji draugai jiems padeda ir juos ragina. Jauni mokytojai ir dar jaunesni mokiniai visi drauge stengiasi geriau lietuviškai kalbėti.

Čia ne plaukiojimo pamoka, o dainų repeticija. Dainų vadovas, stovėdamas baseine, iškėlęs iš vandens ranką, dirguoja "Eisim broleliai namo, namo...". Kai motulė paims rykštelę, su paskutiniaisiais dainos žodžiais visi šoks į vandenį. Po kelių minučių vėl išlips ir toliau repetuos. Vaikai nepaprastai greitai ir gerai visas dainas išmoko. Saulės įkaitintas baseino vanduo yra šiltas, tropikų saulė kepina negailestingai. Baseine yra be galo smagu — gali ten maudytis valandomis. Ir dainas dainuoti taip galima valandomis. Vakare, išmoktos dainos bus dainuojamos ant jūros kranto, prie laužo.

Oficialioji nuotrauka. Kairėje stovi stovyklos vadovas A. Paulauskas. Vaikai ir jų prižiūrėtojai amžiumi yra tokie panašūs, jog yra sunku nuotraukoje vienus nuo kitų atskirti. Stovyklą suruošė ir pravedė Ven. Liet. Jaunimo Sąjungos valdyba ir nariai. Jaunimo mėgiamas kun. kap. A. Perkumas išrūpino vietinių saleziečių stovyklavietę su visais įrengimais ir tik sužemaičiavo: "žinokietės, ale žiūrėkiete, nepadariekėte mun gėdos". Užrašą "Lietuva brangi..." pašė penkiolikmetis Darius Mažeika. Vyresniųjų iš viso stovykloje nebuvo, bet jaunimas patsai likęs netikėtai "nepadarė gėdos", o dargi savo tvarka nustebino netikėtai atsilankiusį stovyklavietės administratorių salezietį.

Poilsis. Vaikai laisvai žaidžia. Prižiūrėtojas Petras Kriščiūnas (21 metai) saugoja vaikus ir stebi jų žaidimus.

Vaidas iš hamako. Užgeso laužas, nutilo dainos. Stovyklos hamakai lengvai supasi. Aplink girdisi bangų ošimas. Šiltą tropikų naktį gaivina lengvas pajūrio vėjas. Į patogiai įrengtus namelius su lovomis niekas nenori eiti. Dauguma stovyklautojų nakčiai įsitaiso lauke, hamakuose. Vaikams tos lauke praleistos naktys liks neužmirštinės.

Martynui Stoniui ir Dievo Apaizdos parapijos Vytautui Petručiui.

DAINOS IR DAILIOJO ŽODŽIO KONCERTAS

Spalio 12 d. 7 val. Kultūriname Centre LB apylinkės valdyba ruošia: Dainos ir dailiojo žodžio koncertą.

Programoje matysime: solistę Aldoną Stempužienę, rašytoją Vytautą Alantą ir poetę Švabaitę Gylienę. Po meninės dalies šokiai ir kiti malonumai. Veiks bufetas.

MIRĖ ANTANAS KEŽENIS

Rugsėjo 15 d. atsiskyrė su šiuo pasauliu Jūrų "Švyturio" kuopos šaulys Antanas Keženis sulaukęs 72 metų.

Buvo gimęs 1902 metais Vilkaviškio apskr. Lietuvoje. Pašarvotas buvo J. D. Marteson laidotuvių koply-

čioje, kur rugsėjo 17 d. vakare kunigas D. Lingvinas sukalbėjo rožinį, o kuopos pirmininkas Romas Macionis nupasakojo jo nueitus gyvenimo kelius ir pareiškė užuojautą likusiai šeimai. Šauliai ir šaulės nešė garbės sargybą ir stovėjo kuopos vėliava.

Rugsėjo 18 d. šv. Petro bažnyčioje už a. a. Antano Keženio sielą mišias laikė penki kunigai: Vladas Stanevičius, Viktoras Kriščiūnevičius, Domininkas Lingvinas, Alfonsas Babonas ir Kazimieras Simaitis.

Palaidotas Holy Sepulchre kapinėse. Liko žmona Albina ir sūnus inž. R. Keženis. Laidotuvių dalyviams šaunus pietūs buvo pateikti Lietuvių Namuose. Antanas Keženis Lietuvoje ūkininkavo ir priklausė šaulių sąjungai.

Dail. Nijolės Palubinskienės paveikslų paroda nu-

keliamą į pavasarį. Laikas ir vieta bus pranešta vėliau.

• **ALBR klubas** savo susirinkime įvykusiame rugsėjo 15 d. Lietuvių Namuose nutarė klubo veiklą pratęsti ir jį vėl inkorporuoti 30 metų valstybės įstaigoje, Lansinge. Klubas lietuvišką radijo valandėlę duoda sekmadieniais nuo 8:25 iki 9:05.

• **Šv. Antano parapijos** Altoriaus draugija sekmadienį, spalio 6 d., 3 val. parapijos patalpose rengia loteriją ir kortų lošimą. Visi kviečiame nusipirkti bilietus ir dalyvauti lošime.

• **Lituanistinės mokyklos** pradėjo naujus mokslo metus. "Aušros" lituanistinėje mokykloje įsiregistravo ir pamokas lanko 16 mokinių, o "Žiburio" lituanistinėje mokykloje 101.

• **SLA 353 kuopos susi-**

rinkimas įvyks spalio 6 d. 12 val. Lietuvių Namuose. Gera proga vėl susitikti, kuopos reikalus apkalbėti ir nario mokestį užsimokėti. Kuopos valdyba laukia visų.

FOUNDRY GRAY IRON

Experienced Journeyman Squeezer Floor MOLDERS and

LABORERS

Must be able to pass physical examination. Good hourly rate. Fringe benefits. Pension plan. Insurance package including major medical.

Write apply or call collect KENT FOUNDRY CO. 514 Butterworth Southwest Grand Rapids, Mich. 49504 616-451-8423

(70-79)

MACHINIST

Exp'd. engine lathe operator able to work from blueprints & verbal instruction w/min. supervision. Top wages, pd. hospitalization. Bergen Machinery Products Inc., 1050 Goffle Rd., Hawthorne, N.J. 201-427-8959.

(70-75)

Sodybos savininkė Ona Šadeikienė įteikia Balfio direktorei Elžbietai Paurazienei tortą su 30 žvakučių, o Pranė Balandienė jam piauštinti peilį.

K. Sragausko nuotrauka

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA

P. O. BOX 03206
CLEVELAND, OHIO 44103
TEL. (216) 431-6344

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS
ASSOCIATE EDITOR ALEKSAS LAIKŪNAS

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio • Published two times a week every Wednesday and Friday by American Lithuanian Press Radio Ass'n. Viltis, Inc. • Subscription per year \$13.00 • Single copy 15 cents.

Dirva išeina trečiadieniais ir penktadieniais.
Prenumerata metams \$13.00, pusei metų \$7.00 • Atskiros numerio kaina 15 centų • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę • Nepaspausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

SPAUDOS SAVAITĖ

Tremties spauda yra vienas svarbiausių veiksmų kovoje dėl Lietuvos krašto laisvės ir lietuvių išlaikymo bei ugdymo. Be spaudos jungiančios jėgos lietuvių veikla greit suliesėtų ir mes, nuskurę tautinėje dvasioje, iširtipume svetimoje jūroje. Spauda greit suburia mus svarbiems įvykiams atžymėti ar reikiamai politinei akcijai sukelti.

Mūsų tremties spaudą labai slegia finansiniai sunkumai — aukštos popieriaus kainos, pašto persiuntimo išlaidos ir didėjanti darbo jėgos atlyginimai.

Detroito Lietuvių organizacijų (12), įskaitant ir LB apylinkės, atstovų sudarytas komitetas rengia spaudos draudimo ir spaudai laisvės atkovojoimo sukakčių minėjimą š. m. spalio mėn. 13 d. Ta proga komitetas, įvertindamas spaudos vaidmenį ir jos sunkumus, nutarė skelbti SPAUDOS SAVAITĖ Detroito ir jo apylinkėse, pradedant spalio 6 d. ir baigiant spalio 13 d.

Mūsų visų pareiga lietuvių spauda ne tik išlaikyti, bet ją kiek galima pagerinti, kad lietuvių spauda daugiau nagrinėtų mūsų liečiančius klausimus, mūsų veiksmų iškeltas tautines problemas.

Per spaudos savaitę komitetas organizuoja spaudos platinimo vąją — prenumeratos rinkimą. Prie visų trijų parapijų bažnyčių per spaudos savaitę sekmadieniais budės pakviesti žmonės ir tuo palengvins laikraščius užsisakyti. Taip pat budės žmogus ir spaudos minėjimo metu Lietuvių namuose ir čia galės laikraščius užsisakyti.

Mieli lietuviai-lietuvės, sukrusime spaudai į talką

ir mūsų pačių dvasiniam-kultūriniam malonumui. Juk be savos spaudos nežinotum visų tų įvykių, kurie pasaulį sukrečia (Kalanta, Kudirka). Be savos spaudos mūsų dvasinė kultūra, socialinė bei politinė veikla būtų neveikli.

Komitetas kviečia kiekvieną šeimą užsisakyti nemažiau trijų laikraščių pagal savo pasirinkimą. Kiekviena šeima turėtų skirti lietuviškai spaudai nemažiau 50 dolerių. Užprenumeruokime laikraščius savo jaunosios šeimoms. Jos priprasi ir pamėgs savo tautos dvasinės kultūros lobius.

Tad į talką spaudai ir mūsų dvasiniai naudai.

Jungtinis Organizacijų Komitetas

• Dr. J. Kaškelis, artimas bendradarbis Pasaulinėje Antikomunistinėje Lygoje (WAU) ir Tarptautinio Antibolševikinio Bloko Kanadoje (ABN) pirmininkas, informavo tos Lygos vadovybę ir taip pat kitų tarptautinių antikomunistų centrų apie Sovietų Rusijos kolonialę Lietuvoje politiką ir apie Australijos ir Nauj. Zelandijos vyriausybės Lietuvos "pardavimų" Sovietų Sąjungai. Taip pat prašė, kad tų organizacijų vadovybės paragintų savo narius pareikšti Australijos, Nauj. Zelandijos vyriausybėms protestus ir reaguoti prieš Sovietų Rusijos imperializmo plėtimąsi.

• Tarpt. Antibolševikinis Blokas (ABN) Kanadoje paprašė (raštu), kad Kanados Užsienio Reikalų Ministras pasmerktų Australijos, Nauj. Zelandijos Pabaltės valstybių pripažinimą Sovietų Rusijai ir kad tą ne-

ilgą laiką amerikiečiai visiškai pagrįstai galėjo didžiulis ir džiaugtis aukštu kasdienio gyvenimo standartu, kurio negalėjo joks kitas kraštas pasaulyje pasiekti. Tą sutartinai tvirtino visi tie, kuriems teko bent paviršutiniškai pažinti gyvenimas svetur. Tuo įsitikino naujieji ateiviai, anksčiau ar vėliau atvykę šiame krašte apsigyventi, jų tarpe ir mes patys, pasiekę tai, apie ką gal dažnas nėsavajoyjome.

Bet būtime labai neteisingi manydami, jog mes kaip ir visi kiti šio krašto gyventojai galime nerūpestingai gyventi ir be sunkumų senatvės sulaukti. Rūpestių yra ir bus, sunkumų iškyla ir iškils. Apdairiai tvarkydamiesi, vienus jų greičiau nugalėsime, su kitais teks ilgėliau pasigrumti. Vieni jų daugiau nuo mūsų pačių pareina, kiti spaudžia kone visus. Prieš juos tenka viso krašto mastu vyriausybei imtis atitinkamų priemonių. Tos valdinės priemonės irgi ne visada duoda laukiamus rezultatus, ypač tada, kada vyriausybei, kaip buvusiai JAV administracijai, tenka rūpintis antraeiliais, bet ne absoliutinės gyventojų daugumos interesais. Tai skauduliai, kuriems švelninti pagalba neateina iš dangaus.

Vienas tokių skaudulių, kaip metų metais ne vienas patyrėme, yra ekonominio gyvenimo netikrumas ir iš jo kylančios visos kitos negerovės: infliacija ir nestabdomas kainų kilimas, mažinas uždarbio perkamąją galią, menkinas santaujų realiąją vertę ir ypatingu kietumu paliečias tuos, kuriems tenka verstis iš kadaise išsitarautų pensijų ar nelaimės atveju gaunamų pašalpų. Tiesa, prieš keletą metų greitosiomis įvesta dalinė kontrolė tą infliaciją buvo gerokai prastabdziusi, tačiau tai kontrolei pasibaigus maišatis prasidėjo ir siaučia nepatirtu smarkumu. Stabilizacijai pasiekti vien žodžių nebebakanka, nors jais pati aukštoji valdžios institucija pabrėžia, kad infliacija laikoma priešu numeris pirminis. Tiesa, prieš keletą metų greitosiomis įvesta dalinė kontrolė tą infliaciją buvo gerokai prastabdziusi, tačiau tai kontrolei pasibaigus maišatis prasidėjo ir siaučia nepatirtu smarkumu. Stabilizacijai pasiekti vien žodžių nebebakanka, nors jais pati aukštoji valdžios institucija pabrėžia, kad infliacija laikoma priešu numeris pirminis.

leistiną tų valstybių aktyvumą iškeltų Tautų Sąjungoje.

Sunkmetis spaudžia mus

ALEKSAS LAIKŪNAS

mas. Ką berekomenduotų didžiųjų ekonomistų konferencijos, eiliniam žmogui belieka tik spaustis ir veržtis diržą.

Kad ir kaip besispaustu, kad ir kiek diržus besiveržtume, tačiau viskam yra ribos. Gyventi turime. Tam neišvengiamai reikalingas maistas, apdaras, pastogė ir kitos būtiniausios smulkmenos ir stambmenos, be kurių nebe gyventume, bet vegetuotume ir skurstume. Kas sveikatos, neduok Dieve, netenka arba kas didesnę šeimą išlaiko ir ją mokslinti siekia, tam toji minimumo riba dar labiau priartėja. Bet ne vien duona žmogus gyvas, anot senos patarlės. Būtinai dalykas ir dvasinis atsigaivinimas, kurį patiriame pasyviai ar aktyviai dalyvaudami savo tautiniame darbe ir savo tautybės kultūriname gyvenime. Minimumo ribą neišvengiamai pastumia ir tie reikalai, kurių sąmoningi lietuviai negali išsisžadėti, kaip negali tvirti jie be oro ir vandens.

Savam kultūriniam atsigavimui turime visą eilę priemonių, tačiau pati reikšmingoji, kaip besvarstysime ir bevertinsime, buvo, yra ir pasiliks mūsų spauda — knygos, žurnalai ir svarbiausia laikraščiai. Jų gausumas ir brandumas — tai mūsų kultūrinio lygmens veidrodis. Daug jų, kaip senesnieji žmonės prisimena, savo sunkią egzistenciją pradėjo, netrukus leido savo paskutinius, atsišveikinimo numerius ir mirė. Beliko labai nedaug ir tai patys reikalingieji, kad juose galėtų reikštis bet kokių varžtų nesistomas ir ant vieno šablono netempiamas laisvo žmogaus ir sąmoningo lietuvių galvojimas, kad su vieno vedamąja linija negalėdamas susigyventi, jis rastų kitą, jo įsitikinimams artimesnį laikraštį. Kaip skirtingi tarpusavy bebūtų mūsų laikraščiai, leidžiami laisvajame pasaulyje ir netarnaujamieji mūsų tėvynės okupantams, tiek jie visi turi vieną bendrą bruožą — tai sunkias imtynes dėl išsilaikymo. Tą labai aiškiai yra vienas vienas, kiti kita proga pasisako. Ir Dirva šiuo atžvilgiu negali sudaryti ir iš tikrųjų nesudaro išimties.

Amerikiečių laikraščiai, leidžiami komerciniu pagrindu, turėdami nesulyginamai ir net mums nesavojamai didesnes galimybes, egzistencijos reikalą sprendžia labai paprastai: jeigu neišsiverčia — parduoda, jeigu nebegali parduoti — užsidaro ir baigta. Mūsų kės periodinės spaudos uždavinys visiškai kitas. Iš prenumeratos ir skelbimų ne vienas neišsilaiko, bet užsidaryti negali, nes prie dabartinio jų kiekio, bent vieno užsidarymas mūsų kiamame gyvenime ir buvime paliktų skaudžią spragą. Todėl jų leidėjai, pelno nesiekiančios draugijos, stengiasi iš paskutinosios surasti reikalingos paramos, kad tik laikraštis galėtų ir toliau periodiškai lankyti savo skaitytojus, kurie labai dažnai prie nustatytos prenumeratos pridėda antrą, o kartais ir net didesnę piniginę paspirtį.

Taip metai iš metų darosi su daugeliu laikraščiu, jų tarpe ir su Dirva, kurios skaitytojų ir rėmėjų pagalba daug kartų jai padėjo nugalėti sunkumus. Panašūs sunkumai pradeda jaustis jau dabar, kada "juodai

dienai" laikytos, bet sunkiai suspaustos atsargos baigiasi, o nuolatinis pašto pataravimo, popieriaus, filmų, chemikalų ir visų kitų priemonių kainos kyla, kyla ir tam kilimui galo nesimato.

Yra visa eilė būdų galui su galu sudurti. Paprasčiausias kelias būtų kelti prenumeratos kainą. Palyginti su bilietų kainomis dabar į dažnus parengimus, toji kaina yra žema, tačiau jos pakėlimas daliai skaitytojų būtų nemažas ap sunkinimas, ypačiai pensininkams, kurie laikraštį prenumeruojasi iš savo labai kuklių pajamų. Šis kelias mums nepriimtinas. Mažinti laidų skaičių ar puslapių kiekį laidoje tuo tarpu nesinorėtų, nes tai būtų šiuo metu sunkiai pateisinamas žingsnis žemyn, kurio nenorėtų

me sukaktuviniiais spaudos laisvės atgavimo metais, neišbandžius savo rėmėjų talkos ir jų prie savo laikraščio prisirišimo. Tą daro Dirvos leidėjus daug kartų praėityje ir dar taip neseniai, sumoderninant rinkimo priemones savo spaustuvėje.

Šiuo metu renkamesi viena: dar kartą kreipiamės į savo skaitytojus ir rėmėjus, pavienius asmenis ir organizacijas, visuomeninius fondus ir geros valios valdomas privačius išteklis ir prašome juos dviejų dalykų — savanoriškos piniginės paramos ir tokios pat talkos naujiems skaitytojams Dirvai surasti. Kada daugelis neša, pati našta darosi lengva. Tokio naštos palengvėjimo drįstame tikėtis ir Dirvos namuose susilaukti, kada šis atviras ir nuoširdus mūsų kreipimasis pasieks jautrius bičiulius, kuriems už jų paramą tebūnie čia iš anksto pareikšta didi ir gili padėka.

Didžiausias kailių pasirinkimas

pas vienintelį lietuvių kailininką Chicagoje

NORMANA BURŠTEINA

Tel. 263-5826
(įstaigos) ir
677-8489 (buto)

185 North Wabash Avenue 2nd Floor
Chicago, Ill. 60601

TAUPLYKITE DABAR

Pas mus ne visi tarnautojai yra lietuviai, bet kiekvienam skyriuje galima susikalbėti lietuviškai.

UŽ CERTIFIKATUS MOKAME:

7½% — 4 metų su \$10,000, minimum.
6¼% — 30 mėn. su \$1,000, minimum.
6¼% — 1 metų su \$1,000, minimum.

Member F.S.L.I.C., Washington, D.C. Equal Opportunity Lender.

Saint Anthony Savings

1447 S. 49th Court • Cicero, Illinois 60650
Phone (312) 656-6330

Open Mon., 9-8; Tues., Thurs., Fri., 9-5; Sat., 9-1; Closed Wed.
Juozas Gribauskas, vedėjas

Skirtumas tarp

\$4⁶⁷ ir \$2⁶⁰ yra 5 val.

Pašnekesys 10 minučių su vakariniu pakraščiu prieš 5 valandą kainuoja \$4.67.

Kalbėkite 10 minučių su vakariniu pakraščiu tuoj po 5 valandos — kainuos \$2.60.

Skirtumas yra 5 valanda.

Ir skirtumas jums yra maždaug du doleriai.

Nesvarbu kur jūs skambinsite už savo valstijos ribų, jūs sutaupysite pinigus skambindami tarp 5 ir 11 val. naktį nuo sekmadienio iki penktadienio. (Jūs sutaupysite daugiau po 11 val. nakties ir visą dieną šeštadienį ir iki 5 val. vak. sekmadienį).

Užsitikrinkite, kad jūs skambinate tiesiog be operatoriaus pagalbos.

Tuo sutaupysite sau sąskaiton.

Ohio Bell

Dial-it-yourself rates apply on self-dialed calls (without operator assistance) from residence and business phones anywhere in the U.S. (except Alaska) and on calls placed with an operator where direct dialing facilities are not available. Dial-it-yourself rates do not apply to person-to-person, coin, hotel guest, credit card, collect calls and on calls charged to another number.

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MANQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6
CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9
TRY S MODERN KOPIS

BIRUTĖ PŪKELEVIČIŪTĖ

Dirvos premijuota novelė

-- Buvo sekmadienis, -- pradeda pasakoti Arvis, -- Detroito lietuviukų Pirmosios Komunijos diena.

-- Tegu tave smala! -- pasipiktinęs susiraukia Gudas. -- Radai, apie ką šnekėti!

-- Na, buvo tokia diena, -- bando teisintis Arvis. -- Nuvykau ir aš prie Šv. Antano bažnyčios, nors tokį rytmetį šeštojo skyriaus velniui darbo kaip ir neprasimato. Stoviu priešingoj gatvės pusėj, šnekučiuojuos su kitais velniais. Šventoriun, aišku, nekeliam kojos, bet laukiam, kada pasibaigs pamaldos ir žmonės išeis iš bažnyčios. Prie sustatytų mašinų žaidžia mažieji kipšiuokai -- tie laukia vaikų. Sekmadienis tingus, didelio entuzizmo... nėra.

-- Žinom, žinom, -- pertraukia Arvį Gudas, -- entuziazmo nėra.

-- Taigi, didelio to... nėra, -- tęsia Arvis. -- Nėra, nes ko galima tikėtis?

-- Aišku! -- pritaria Karnys. -- Geriausiu atveju vienas kitas velnias nutemps koki nors tautietį girtuokliauti ar dėl naujos skrybėlės supiudys dvi pavydulingas bobeles. Na, gal vienas kitas kipšiuokas įvays į ašaras užsiožėvusį vaiką. Reikalai smulkūs ir aš jau seniai galvojau, kad sekmadienius reikėtų palikti bendrųjų reikalų departamentui. Ką veikti, sakysime, man? Birža uždaryta, bankai uždaryti. Mes, specialistai, turėtumėm sekmadienius švęsti.

-- Ei, eil -- pasipiktina Gudas. -- Tik pagalvok, bičiuli, ką pats dabar suraitai! 'Sekmadienius švęsti'... Gėda klausytis. Skamba, lyg katekizmo pamoka ar... smala žino kas. Kur pats prisišiuorbei tokių dekadentiškų minčių? Per geras gyvenimas, ką? Per daug laisvės, ką? Kiekvienas frantas pradės, matai, kritikuoti Majoro potvarkius!

-- Ne, nel -- išsigąsta Karnys, -- aš nekritikuoju! Tik pagalvoju, kad...

-- Yra, kas už mus pagalvoja, -- Gudas pasitaiso ankštai užveržtą marškinų apikaklę, -- tu, bičiuli, tik vykdyk! Ir Majorui susiriesdamas dėkok: girdėjau vakar parsišiusdinai tuziną šilkinų nosinių iš Milano. Su monogramom! Kur dingio senoji, kovingoji pragaro dvasia? Aš nuolat kartoju -- prabanga veda į išsigimimą.

Niekas jam nedrįsta prieštarauti. Gudas akimis prabėga abu savo draugus ir galva kinkteli Arvio pusėn: -- Pasakok toliau.

-- Taigi, stovim priešais švento Antano bažnyčią ir lūkuriuojam, -- tęsia Arvis. -- Pagaliau baigiasi pamaldos. Pasipila žmonės. Matau, išeina ir Norkaičiai, vyresnįjį sūnų privedė prie Pirmosios Komunijos. Jie bando fotografuotis ant bažnyčios laiptelių. Bet čia per daug žmonių. Norkaitis paskubomis įamžina tik Tautvydėlį su žvake rankoj, o tada, sustatęs visą šeimą ant šaligtavio, pats išbėga gatvėn ir pritūpęs stengiasi apimti platesnį vaizdą. Tuo metu pro bažnyčios duris išeina Svilai. Tėvas neša ant rankų užmigusią Sniegutę, Jūratė seka iš paskos. Jie įsimašo žmonių būrin, sveikinas, šnekučiuojasi -- tai pirmas Svilų sekmadienis Detroito ir jie bando su naujais kaimynais susipažinti. Bet aš negaliu atitraukti akių nuo Jūratės: apsirengusi melsvu, didelėm gėlėm nutaškytu rūbu, plazdančiu nuo lengvo vėjo, ji atrodo, kaip pasakų peteliškė, nusileidusi į pievą. Plati šiaudinė skrybėlė meta lengvą šešėlį ant jos veido. Šypsnis, žvilgsnis, šviesi plaukų garbana užkritis ant kaktos -- aš jums sakau, pati vasara negalėtų būti dailesnė!

-- Tavo nelaimė, Arvi, -- sako Gudas, -- kad tu pernelyg susižavi moterimis. Girdėjau šešto skyriaus velnius juokaujant: mergina suvilioja patį Arvį anksčiau, negu jis spėja jai pakišti vyruką.

-- Kas taip sakė? -- Arvis, pakliudytas į jautriausią vietą, persilenkia per stalą.

-- Et! -- numoja ranka Gudas. -- Iš tavo pasakojimo aš ir pats matau, kodėl tu kas kartą pražūsti. Karščiuojies, bičiuli, štai kas! Reikalus turėtum imti šalčiau, dalykiškiau. Pridėk nors lašą analitinio proto.

Arvis sumirkčioja akim ir perbraukia ranka per plaukų ežiuką, lyg bandydamas save apmalšinti.

-- Pamatęs Jūratę, -- tęsia jis, -- pripuolu kaip be dvasios prie Norkaičio ir pritūpiu šalia jo. "Mindaugai!" -- sužnabždu jam į ausį, "Ar tu aklas? Ar nematai, kas po šventorių vaikšto? Jūra-Jūružė! O graži kaip saulė! "Norkaitis apsižvalgo ir valandėlę stabteli. "Tėtuk, ar jau juoktis?" šaukia abu berniukai, "ar jau sakyti 'trys'?"

Mat, Norkaičiai augina vaikus lietuviškoj dvasioj ir jiems neleidžia sakyti 'cheese'. Norkaitis žiūri pro objektyvą, neva į vaikus, ir pamoja jaunesniajam, Gyčiui, kad arčiau susiglaustų, bet aš matau, kad kamera aukščiau pakilo. A, jis bando pažvelgti į žmonių būrį šventoriuje! Skubiai prišoku ir, prisilenkęs Norkaičiui už nugaros, nukreipiu lęšį tiesiai į Jūratę. "Prisimeni Bostoną", nudžiugęs kartoju, "Prisimeni šešiasdešimt pirmuosius metus? Kaip ten buvo, Mindaugai? Balta, kaip vandenių puta... Prisimeni baseiną? Kaip ten buvo, a?" Tuo metu Norkaitienė netenka kantrybės: "Ar tu foto-

grafuoji, ar ne? Visi žmonės išvažinė, o man reikia susitikti su Blūdžiuviene". Norkaitis paskubomis spusteli mygtuką, užgriebdamas tik saviškių galvas. Tada jis pašoka, ikiša aparatą žmonai į rankas ir jai šūkteli: "Tu dar pafotografuok vaikus. Aš pamačiau pažįstamus, turiu su jais pasišnekėti". Ir paskubomis bėga į šventorių. Mažylis Gytis, vos spėja atsisukti: "Ar tu, tėtuk, nesifotografuosi su mumis?" Bet Norkaitis jau nebegirdi. Žmonės dar nesiskirsto; matau, kaip jis, iš visų šalių kalbinamas, pagaliau prisiiria iki Jūratės. Toji labai nudžiugta, net suploja rankom. Juodu linksmiai šneka, šypsoi, kol Jūratė, lyg kažką prisiminusi, ima moti Svilui, kad jis arčiau prieitų. Supažindina abu vyrus, parodo Norkaičiui savo Sniegutę ir visi pamažu eina į gatvę. Dabar galiu ir aš prisigretinti. Svilas vedasi už rankos Sniegutę, Jūratė su Norkaičiu žingsniuoja šalimais, o aš, sekdamas juodu iš paskos, kartoju tik vieną sakinį: "Pasižiūrėkit vienas į kitą, gerai pasižiūrėkit!". Ir jaudinuos, tur būt, daugiau, negu jie. Toks susitikimas!

-- Nenorėjau anksčiau tavęs pertraukti, -- sako Gudas, -- bet supratau, kad toji pora buvo tau gerai pažįstama.

-- Pažįstama? -- Arvis susikelia koją ant kojos. -- Kiek naktų aš dėl tų dviejų januolių nemiegojau, kiek jie atėmė man sveikatos! Ir visos pastangos pavirto į muilo burbulą.

-- Pala, pala, -- kažką bando prisiminti Gudas. -- Kokia Svilenės mergautinė pavardė?

-- Gelažiūtė, -- Arvis nugeria gerą gurkšnį vyno. -- Jūratė Gelažiūtė.

-- Štai, kaip! -- Gudas pliaukšteli delnu sau kakton. -- Dabar man jau aišku. Juk kadaise už tą merginą tu gavai viešą papeikimą. Gelažiūtė! Dėl jos, bičiuli, kabėjai ant lentos, ar ne?

-- Taip išeina, -- Arvis susiraukia, prisiminęs savo gėdą. -- Bet ką ji tais laikais suprato? Abu buvo dar piemenys. Ir ji, ir Norkaitukas.

-- Al... -- lyžteli lūpas Karnys, -- tai daktaras Norkaitis ir bus tas Norkaitukas. Tik dabar aš suvedžiau siulų galus. Minas... Minas Norkaitukas. Žinia! Mindaugas Norkaitis! Pasakok, brolau, dabar bus dar įdomiau. Aš, mat, puikiai pažįstu senąjį Norkaitį. Su juo varėm ne vieną biznį, steigėm ne vieną bendrovę. Gaila, tėvuka suraitė artitas, o kadaise partneriai traškėdavo jo rankoj, kaip šiaudeliai. Vienas net krito širdim, supratęs, kaip Norkaitis jį nušukavo. Tai sakai, Norkaitukas tapo gydytoju.

-- Širdies ir plaučių ligų, -- patikslina Arvis. -- Turi gerą praktiką.

-- O dabar tarp tavosios Jūratės ir Mindaugelio... -- atsargiai dėlioja žodžius Karnys. -- Juk tai, bičiuli, ramtadrilia!

-- Leisk, Karny, vaikiniui pasakoti, -- pertraukia jį Gudas. -- Ir nesikeik. Skaitei naują Majoro potvarkį?

Arvis vėl sugrįžta į sekmadienį Detroito:

-- Prieinam prie Norkaičių mašinos. Susipažįstam su daktariene. Kurį laiką vyksta vaikų gyrimas, Sniegutės kilojimas, Norkaitukų glostymas. Bet aš nei Jūratės, nei Mindaugo iš akių nepaleidžiu. Juos sustatau vieną prieš kitą, kad jie žiūrėtų ir neatsižiūrėtų. Norkaičiui kartoju: "Matai, kokia puiki moteris išaugo iš tavo mergaitės!" O Svilenei: "Jūra, juk tu nepamiršai savo jaunystės meilės!" Žinau, paprastai išteklėjusioms moterims patariama parodyti jų pačių vyrus ir aiškinti, kad jos buvo geresnių vyrų vertos, bet šiuo atveju -- praeities nostalgija man atrodė lyg jautresnis, lyg lyriškesnis būdas. Darbuojuos net sušilęs: ir vėją pasuku, kad Jūratė nusiimtų skrybėlę, kad jos šviesūs plaukai suspindėtų saulėje, ir papurtau šalimais stovintį, medį, kad juos abu apkristų balti žiedeliukai. Visa tai padeda, nesakykit! Imu net švilpauti dainele iš filmo 'Karalius ir aš', kuri kadaise jiems buvo atiminta: 'Hello, young lovers, wherever you are...' Netrukus apie vaikus ir įsikūrimo galimybes Detroito šnekasi vien Svilas su Norkaitiene. Maniškiei nutyla. Tik žiūri vienas į kitą. Negaliu ir aš jais atsigerėti; gal net daugiau esu apsvaigęs, negu jie patys. Jaučiu, kad esu ant tikro kelio. Ore kažkas suplazda, kažkas neramiai suvirpa. Taip, man pavyko įmesti žiežirbą jų tarpan! Kai visi atsisveikina, išoku į žaliajį Svilų Montego ir, persilenkęs per mašinos atlošą į priekį, visu keliu Jūratei kalbu apie šešiasdešimt pirmųjų metų vasarą. Prime nu kiekvieną smulkmeną. O deklamuojau! Ir "Augo sode serbenta", ir "Tave jaučiu visojo būties pilnybėj", ir "Jei širdis pamilo -- myli lūpos"... Ir vis užbaigiu: "Sena meilė nerūdi, sena meilė nerūdi". Kol pati Jūratė vienu metu pusbalsiu ištaria: "Nerūdi ja"... Svilas nustebeš pasisuka: "Kas nerūdi ja?" Jūratė nusijuokia ir pasisodina ant kelių Sniegutę. "Kas nerūdi ja?", sako ji, "tu pats žinai, kas nerūdi ja -- auksas nerūdi ja"... Ir tasyk, dabar gerai klausykit, manoji Jūratė ima niūniuoti melodiją, kurią aš neseniai švilpavau: "Jauni mylimieji, klausykit žvaigždės!..."

Arvis nutyla.

-- Štai, kaip! -- Karnys, parėmęs smakrą ranka, glosto savo dailiąją barzdėlę, -- Tokios, vadinasi, tokelės. Aš tau,

Arvi, atvirai pasakysiu: tu nesi toks primityvus, kaip man iki šiol atrodei. Sakyčiau, tu net gana subtilus vaikas. Kas dėjosi toliau?

-- Norkaitis pirmadienio rytą paskambino Jūratei, -- Arvis persilenkia per stalą. -- Išidėmėkit: paskambino ne iš namų, bet važiuodamas į darbą, iš gazolino stoties...

-- Na, ir? -- susidomi Gudas.

-- Juodu susitiko už kelių valandų, kai Mindaugas baigė darbą su rytmetiniais pacientais. Geriau sakant, net nebaigė: ponią Valaitienę jis nukėlė į vakarą. Jai buvo paskambinta, kad daktaras turis svarbų pasitarimą Wayne State universitete.

-- Kur jie susitiko? -- neatleidžia Karnys, vis tebeglostydamas savo barzdėlę.

-- Labai gražioj vietoj, Detroito upės saloj, Belle Isle šiltadaržy. Paskui pietavo Bayway Jachtklube.

-- Tu irgi ten buvai?

-- Aišku, -- šypтели Arvis. -- Ir aš ten buvau, alų midų gėriau, per barzdą varvėjo, burnoj neturėjau.

-- Ar norit, bičiuliai, ko nors prie kavos? -- ūmai nutraukia juos Gudas. -- Aš imsiu smėlio pyragėlį su agrastais; tau, Arvi, siūlau žemuoginę Gardino spurgą, o Karnys, žinau, rūkys tik cigarą, tiesa?

Tur būt, 'Raudonės' kava buvo per stipri.

Naktį Arvis negali užmigti. Vartosi lovoj, tai užsidega šviesa, tai vėl ją užgesina; tai nuspiria anklodę šalin, tai vėl ją užsitraukia iki pat kaklo. Miegas neima. Galop jis įjungia savo tranzistorių. Netrukus bokštas muš vidurnaktį, skaitoma žinių santrauka, bet Arvis pagauna tik paskutinį pranešimą: skelbiamos šiandien į pragarą atvykusiųjų pavardės. Viena lyg atrodo lietuviška -- Milonas... Bet kur tau bus lietuvių kažkoks pirklys iš Salonikų! Tie graikai visados savo pavardėm Arvį supainioja.

Jis užgesina savo radijuką ir, sunėręs rankas už galvos, kurį laiką žiūri į lubas. Verkiant reiktų jas perdažyti, verkiant reiktų remonto. Geriausia būtų pasižvalgyti kito kambario. Teisingai sakė Gudas -- laikas ir Arviui šviesiau, kultūringiau gyventi. Visi padoriai įsitaisė -- tik jis ir jo kaimynas Šimšė šitaip skursta. Šimšė neva geologas. Jis jau trisdešimt metų su padidintamu stiklu tiria kažkokį akmenuką, 'velnio pirštą', kurį pats kadaise surado ant Mūšos kranto. Toks mokslininkas, aišku, niekam nereikalingas. Majoras, nežinodamas kur Šimšė dėti, davė jam tarnybą švietimo skyriaus kartotekoj. Niekio doro jis ten nenuveikia, tik karstosi per dienas ant kopetėlių ir valo stalčių dulkės. Jo mažos, nejaukiai blizgančios akytės ir tankiom garbanom sušiaušta galva tikrai primena knygu trandį. Šimšė tarnyba patenkintas. Aišku, ko jam reikia? Jis visus laisvalaikius praleidžia užsigulęs ant savo akmenuko.

-- Bet aš jaunas! -- galvoja Arvis. -- Man dar visi keliai atviri. O ką esu iki šiol užgyvenęs?

Tikrai, ką? Ant staliuko padėta vienintelė nuosava jo knyga 'Rubaiyatai', kurią Arvis nusipirko antikvare iš antros ar trečios rankos. Kampe išrikiuoti jo būgnai.

Vienu metu Arvis buvo užsidegęs tapti timpanistu ir mušdavo, daužydavo savo būgnus per dienas ir naktis. Galop, neapsikentęs Šimšė ėmė ir parašė skundą butų valdybai: kaimynas už sienos trukdąs jo geologiniams tyrinėjimams. Arvis turėjo nutilti. Būgnus apkrito dulkės. O kiek pinigų Arvis buvo jiems paklojęs! Užsisakė ir didįjį Katilą, ir Bosą, ir Aukštakępurį, ir rankomis mušamą Tam-Tam... Prisipirko įvairiai skambančių trikampių, cimbolėlių, varinių lėkščių: ir čežančių, ir žvangančių, ir plieskiančių, blykčiojančių, kaip žaibai. Nuostabūs instrumentai! Tinkamesnių muzikalių velniui nerastum. Pradėk juos patyliukais virpinti -- lėkštes vos girdimai žiuža, būgnai murma pusbalsiu, dreba, alsuoja -- lyg atgrūmotų iš tolo. Bet tik paleisk siausti lazduotes -- pasikelia vėtra! Būgnai dunda, trata, griaudžia, trankosi -- šėlsta! "Ritmas, ritmas" -- šaukdavo Arvis, leidamas į tikrą azartą. Kol staiga viesulą perskrodžia gongas -- giliu, ilgai vibruojančiu dūžiu. Lyg iš prarajos, lyg iš bedugnės.

Arvis būgnuodavo iki apalpimo, iki pamišimo, pamiršęs visas savo nesėkmes. Gal ir būtų jis tapęs neblogu timpanistu, jeigu ne Šimšė ir jo geologija.

Bet Arvis nepyksta. Juk Šimšės akmenukas -- taipogi aistra.

-- Hells-bells, -- dažnai kartoja Majoras, -- be aistros, be užsidegimo nieko, sūnau nenuveiksi. Entuziazmo, rodos, pats nestokoji, bet jis nukreiptas ne ta linkme. Ir tu, ir tavo draugas Šimšė mokat atsiduoti mogiams. Kibkit su tokiau pat įkarščiu į konstruktyvų darbą!

-- Tikrai, Hells-bells, -- pagalvoja Arvis. Garsiai jis, kaip ir kiti velniai, nesikeikia. Tą gali daryti tik Majoras. Kas jam uždraus?

Velniukas žiūri į lubas ir mąsto: argi darbui jie niekad neturėjo užsidegimo? Kaipgi! Kiekviena užduotis pradžioje jam būdavo įdomi.

Ten aukštai, palubėj, tarytum pradeda suptis rūko driekanos. Iš jų pamžu iškyla veidai, praplaukia kažkada matyti miestai, gatvių kampeliai, medžiai... Pavidalai sukasi, persipina tarpusavy ir iš jų susidėsto vienas, Arviui gerai atmintinas vakaras...

Šešiasdešimt pirmųjų metų rugpiūtis.

Norkaičių salone prieblanda. Šviesos ruožas sklinda iš valgomio, kur ant stalo tebestovi Mindaugo gimtadienio pyragas ir platus stiklinis indas su vaisiniu punšu. Ten sukinėjasi Arvis. Jis kiloja senio Norkaičio bonkas, galvodamas, kaip galėtų punšą pagerinti.

Jūratė įsitaisiusi plačioj salono sofoj. Ji sėdi kampe, parietusi po savim kojas, atsišlošusi į krūvą pagalvėlių. Mindaugas guli šonu ant kilimo, ranka parėmęs galvą.

Senieji Norkaičiai, išvažiuodami į Cape Coda, paliko namuose daugiau jaunimo, bet Arvis taip patvarkė, kad visi netrukus išsiskirstė. Ir išsiskirstė poromis.

-- Gerai, -- sako Jūratė, -- jeigu tėvas tave spiria, tu sakyk, kad eisi į vienuolyną arba imsi auginti kanapes. To jie labiausiai bijo. Arba sakyk, kad išvažiuosi į Ugandą.

-- Ką aš veiksiu toj Ugandoj? -- Norkaitukas gūžteli pečiais.

(Bus daugiau)

KŪRYBA IR MOKSLAS

AR VYTAUTAS DIDYSIS GIRDĖJO GELEŽINIO VILKO STAUGIMĄ?

VYTAUTO ALANTO PASKAITOS, SKAITYTOS
BOSTONE, TĘSINYS IŠ PRAEITO NUMERIO

Lenkai, matydami, kad jų politinė ir diplomatinė kova vaisių neduoda, nutarė griebtis konkrečių smurto priemonių: apstatė pasienį sargybomis, nutarė nepraleisti imperatoriaus delegacijos su vainikais. Kitaip sakant, žodinė kova pasibaigė ir prasidėjo smurtas.

1430 m. vasarą imperatorius Zigmantas išsiuntė iš Vienos Vilniun teisininkus Cigalą ir Rothą, o paskui juos turėjo keliauti pasiuntiniai su atitinkamais raštais ir su karališkais vainikais, padirbdintais ir papuoštais brangakmeniais Niurnbergo geriausių auksakalių, bet lenkai Cigalą ir Rothą pasiuntinybę sulaukė, primušė ir grąžino atgal. Išgirdusi apie užpuolimą ir pasiuntinybę su vainikais dėsė vykti Lietuvon.

Lenkai mėgino dar kartą Vytautą perkalbėti geruoju. 1430 m. rugpjūčio mėnesį lenkų pasiuntiniai atvyko į Darsūniškį, kur tuo metu Vytautas buvo apsistojęs su savo dvaru, ir parpuolė ant kelių maldavo atiduoti vainikavimo dieną ir vėl kartojo, kad Jogaila sutinkas atiduoti jam savo vainiką ir kartu su savo vaikais atsiduodas jo globai, bet ir šį kartą Vytautas savo nusištamymo nepakeitė.

AR GELEŽINIS VILKAS NUTILO?

Vytautas sėdėjo vienas Vilniaus pilies didžiojoje, iš kilmės išpuoštoje priemonių menėje tyčia karūnacijai padirbdintame pauksuo-

KARŪNA

Istorinė drama — poema iš Mindaugo laikų — nuo 1237 iki 1268 metų — parašyta eiliuota kalba ir susideda iš trijų savaimingų dalių.

Pirmoji dalis — Karūnos pavasaris, 3 v. legenda, vaizduoja Mindaugo kovas į karūną. Antroji dalis — Karūnos žiedai, 3 v. drama, apima krikšto, karūnacijos ir jau suvienytos valstybės problemas. Trečioji — Karūnos vaisiai, 3 v. tragedija, sprendžia Mindaugo mirties, o kartu ir Lietuvos tragediją.

Viso KARŪNOJE yra 9 veiksmų, 27 paveikslai, prologas ir epilogas, 318 puslapių, kietais viršeliais, didelio formato, meniškai iliustruota ir gražiai išleista. KARŪNA tinka vaidinti, skaityti, deklamuoti mokyklose, parengimuose, minėjimuose, graži, taisyklinga ir vaizdi kalba. Tai vertinga dovana švenčių, vardadienių, gimtadienių, mokyklos baigimo ar bet kuria kita proga savo vaikams, anūkams ar draugams, lietuviško teatro darbuotojams.

KARŪNĄ išleido knygų leidykla DIALOGAS. Kaina \$6.50 su persiuntimu. Galima gauti DRAUGE, DARBINKE, KELEIVYJE, MARGINIUOSE, VAZNELIŲ PREKYBOJE, TERROJE, įvairiuose spaudos kioskuose ir pas platintojus, arba užsisakyti tiesiai iš leidyklos tokiu adresu: Leidykla DIALOGAS, 8457 So. Pulaski Rd., Chicago, Ill. 60652.

tame soste. Jis rymojo, kaip sustingusi galybės ir rūstybės. Jis jautėsi neišpasakytai įžeistas ir pažemintas. Valdovą graužė nerimas. Į vainikavimą jis sukvietė galybę svečių, gal net dar daugiau, kaip kad buvo suvažiavę į Lucko susirinkimą, ir vainikavimo iškilmės turėjo pralenkti net ir to suvažiavimo puikumą, prabangą ir vaišes. Viskas buvo paruošta, ir tai turėjo būti jo viso gyvenimo kieto darbo apvainikavimas ir Lietuvos triumfas, bet garbės vietoje savo gyvenimo saulėlydyje jam grėsė baisus pažeminimas ir gėda. Artėjo rugsėjo aštuntoji, bet vainikų nebuvo... Jis žinojo, kad vainiko laukia ir visas kraštas, kad visų akys nukrypsios į Vilnių. Amžinos lenkų pretenzijos varžyti Lietuvos savarankumą ir amžini vaidai visiems buvo įkyrėję iki gyvo kaulo. Visi ilgėjosi atmainos, visi laukė iš jo karališko galutinio žodžio pagalios pasakytį lenkam: Ne! Ar jis apvils Lietuvą?

Jo karščiuojančioje galvoje švystelėjo jo gyvenimo pačių skaudžiausių įvykių atsiminimai: Jogailos išdavikiškas jo ir jo tėvo įkalinimas jaunystėje ir tėvo nužudymas, jo bėgimas pas kryžiuočius ieškoti pagalbos, Vorsklos mūšio pralaimėjimas, pagalios jo žmonos Onos mirtis jo taip giliai neįskaudino, kaip kad lenkų jam suduotas smūgis — vainikų pagrobimas. Jis beveik jau jautė ant savo galvos vainiko svorį ir metalo vėsa, bet kur tas vainikas dingio? Vytautas kietai su spaudė kumščius ir jo priegusiose akyse žybtelėjo kerštingos neapykantos kibirkštėlės, bet, kita vertus, jis negalėjo sau dovanoti dukart atsisakęs vainikuotis — pirmą kartą, kai ji didikai apšaukė karaliumi Slonimo suvažiavime, o antrą kartą, kai imperatorius jam patarė vainikuotis Vengrijoje, ar kur kitur imperijos žemėje, bet dėl sentimentų savo tėvynei jis atsisakė, nes norėjo pasipuošti karališka garbe savo tėviškoje, Vilniuje. Pagalios juk jis galėjo vainikuotis ir Prahoje, nes čekai jį buvo išrinkę savo karaliumi.

Vytautas priiminėjo svečius, slėpdamas savo širdyje nerimą. Jis siuntinėjo greitintinius pas imperatorių, teiraudamasis kas atsitiko. Imperatorius pranešė, kad jis atsiųsias pasiuntinius su karūnomis ir reikalingais dokumentais šikart ne per Lenkiją, o kitu keliu. Vytautas iškilmes atidėjo iki šv. Mykolo, t.y. rugsėjo 29 dienos.

Vytauto mintys staiga nutrūko, ir jis sukluso sulaukdamas kvapą: įvyko kažkas nepaprasto — menėje, pilyje ir visame mieste stoji tyla; bokšte nutilo Geležinio Vilko staigimas. Valdovas bejėgiškai atsilošė soste, užsimerkė ir klausėsi įtemps aosis, bet aplink spengė didelė tyla. Jį kiau- rai nusmelkė klausimas: ar jo gyvenimo triūsas nueis niekais, ar tik kiti jį pasinaudos ir ar Lietuva amžinai liks prirakinta prie Lenkijos vežimo?

Jo mintys vėl ir vėl grįžo prie jo tėvo ir senelio Gedimino, ir jis dar kartą išgyveno didelį dvasinį samysį. Jo tėvą Kęstutį, kitų kraštų valdovai susirašinė-

dami, vadino rex, karaliumi. Jo dėdė Algirdas irgi buvo tituluojamas karaliumi. Ypačiai jo senelis Gediminas savo korespondencijoje visada titulavosi karaliumi. Vienuoliai, kurie dirbo jo kanceliarijoje, jam pasakojo, kad rašydami Gedimino laiškus, visada pradėdavo šiais žodžiais: "Gediminne, Dei gratia letphnorum ruthenorum rex, principis et dux Semigallie, honoris et fauoris constantium cum salute", atseit, "Gediminas, Dievo malone, lietuvių ir rusų karalius, Žemgalijos valdovas ir kunigaikštis, siunčia savo nekintamos pagarbos bei palankumo pareiškimą ir sveikini- mą".

Titulavo jį karaliumi savo laiškuose ir popiežius bei kitų kraštų valdovai. Kodėl jis, būdamas daug galingesnis už savo dėdę ir tėvą negalėtų apsisaukti karaliumi? — vėl ir vėl tas klausimas grįždavo Vytautui. Karaliaus titulas Gedimino dinastijoje nebuvo jokia naujiena. Kol jis dar gyvas ir kol Lietuva galinga, jis turi išsivaduoti iš lenkiškų rūpulių! Karo jis nebijo: jį palai- ko imperatorius, už jo nugaros stovi daugybė rusų knezių, jau nebekalbant apie lietuvius. Jis gali apsisaukti karaliumi, o karūną gaus vėliau, o jei ir negaus, — juk ir Gediminas nebuvo karūnos užsidėjęs ant galvos — nesvarbu, nes valstybės savarankumą lemia ne aukso gabalas, o kalavijas! Jo karūna paruošta: jei lenkai pagrobė vainikus, bus labai gera proga jiems atkeršyti, ir jis išsigelbės iš gresiančios gėdos. Jo veidas pagyvėjo, ir jis jautė, kad grįžta kovos dvasia, kad savo ir Lietuvos likimą jis vėl paima į savo rankas.

Vytautas žvilgtelėjo į stovinčius prie durų savo ištikimus bendradarbius ir kovų draugus Rumbaudą ir Gedgaudą ir jau rengėsi mostelėti ranka, kad jie pristartintų — jo lūpose jau buvo paruoštas isakymas balnoti žirgus ir traukti Lenkijos pasienin, bet tą akimirka pilies rykūnas įvedė mėnėn Lenkijos karaliaus apdulkėjusį ir išvargusį pasiuntinį, kuris, priklaukęs ant vieno kelio, jam pranešė, kad Lietuvon atvyksta Jogaila...

Šioje vietoje mes matome kažkokį persilaužimą. Atrodo, kad įtampa tarp Lietuvos ir Lenkijos atslūgo, ir padvelkė taikos dvasia. Į Lietuvą atkeliavo Jogaila su Zbignievu ir savo ponais. Anot istorikų, Vytautas kartu su svečiais išjojęs už miesto Jogailos pasitiktį ir sveikindamasis su juo 'išsi- bučiavo'. Vėl lietuviui tarėsi su lenkais ir susitarė, kad po mirties Vytautas paliksias savo karūną vienam Jogailos sūnui. Tuomet ir po piežius pritarė karūnacijai, bet... vainikai vis vien kažkur dingio. Lig šiol mes galvojome, ir aš manau teisingai, kad vainikus iš tikrųjų pagrobė lenkai, bet dabar kai kurie istorikai sako, jog tam nesą įrodymų, jog vainikų istorija tebesanti paslaptis...

Matyt, nebeapsikesdamas Vilniuje, Vytautas nutarė joti į Trakus. Jis pakeliui nusilpo ir nukrito nuo žirgo. Kelionę į Trakus jis baigė savo žmonos karietėje. Trakuose nuo patalo jis nebesikėlė ir mirė spalio 27 d. 1430 m. eidamas aštuonias dešimtuosius metus. Vieni šaltiniai sako jį mirus nuo susitrenkimo, krintant nuo žirgo, kiti — nuo voties petyje. Taip mirė didysis Lietuvos valdovas, nors ir nevainikuotas karaliumi.

Gal čia būtų ne pro šalį prisiminti, kad Lietuvos valdovams vainikavimasis karaliais vis kažkaip susipainiodavo, tarsi pats Likimas būtų jiems stovėjęs skersai kelio. Mindaugas, prispirtas ano meto politinių bei karinių aplinkybių, buvo priverstas vainikuotis, bet, jam žuvus, žuvo ir vainikas. Gediminas tarėsi su popiežiumi ir buvo gavęs sutikimą vainikuotis, bet pasakum dėl kažkokių sumetimų pats atsisakė, bet vis vien pats titulavosi karaliumi. Vytautas, kaip matėme, norėjo vainikuotis, bet nieko iš to neišėjo: Jogailos į Lietuvos vežimą įsodinto vėlnio jam išmesti nebepavyko. Po jo mirties Lietuvos sostan atsisedęs jo pusbrolis Švitrigala vėl buvo gavęs imperatoriaus sutikimą vainikuotis, bet ir tie jo planai prasmego lietuvių savitar pio rietenose, ir lenkai, naudodamiesi vidaus suirute, vis giliau leido nagus į Lietuvos kūną. Pagalios nieko neišėjo ir iš Valstybės Tarybos sumanymo paskelbti Lietuvą karalyste po Pirmojo Pasaulinio Karo.

Rugsėjo 8-ji yra Lietuvos suverenumo jei ne pakasy- nos, tai labai didelis apkar- pymas. Vytautas įpėdinių nepaliko ir lenkamis buvo auksinė proga vis labiau su- veržti Lietuvos ir Lenkijos unijos varžtus. Tiesa, mums dar liko šioks toks nusira- minimas, kad Lietuvianetapo tik užmiršta Lenkijos provin- cija. Vytauto Didžiojo labai sustiprintas Lietuvos valstybingumas ir savaran- kumo tradicija išliko ilgam, net iki trečiojo Lietuvos ir Lenkijos padalinimo, bet, sa- kau, Jogailos įsodintą į Lie- tuvos vežimą pikta ir nera- mų lenkų vėlnia mes turėjo- me ir toliau vežtis per po nevalią, pagalios dar ir šiandien jis nenori iš to veži- mo išlipti. Lenkai sėmėsi rieškučiom iš mūsų aruodų turtus, karius ir talentus atsilygindami mums krikš- čionybės skelbėjais, kurie karštai rodė kelią lietuviams tik ne į dangaus, o į lenkų karalystę...

Yra džiaugsmo švenčių, bet yra ir gedulo minėjimo dienų. Galimas dalykas, kad tie, kurie anuomet paskelbė rugsėjo aštuntąją Tautos Šventę, turėjo galvoje, kad lietuviams būtų suteikta pro- ga susimastyti prie Vytauto Didžiojo kapo — simbolinio kapo, nes mes net nežinome, kur tas mūsų didvyris palai- dotas — kaip kad žydai su- sirenka prie Salomono šven- tyklos sienos apraudoti se- nojo Izraelio galybės žuvi- mą...

Lietuvos imperijos kūrė- jai seniai miega amžinuoju miegu, bet jie mums nemirš- ta, kaip nemiršta legendos. Kaip gedimainių dinastijos simbolis — Geležinis Vilkas — tebestaigia mums ir šiandien, taip pat garsiai mums tebebyloja ir Vytauto Di- džiojo žygdarbiai. Galimas dalykas, kad didžiame dvasios nuopoliame Vytautui buvo pritilęs Geležinio Vil- ko staigimas, — juk tai žmo- giška — bet mums neturi iš- vaizduoti, kad, gulėdamas Trakuose mirties patale, jis nebebūtų girdėjęs savo se- nelio karaliaus Gedimino pi- lies bokšte Geležinio Vilko tolimojo aido. Mes, jo ainiai, pavertame krašte ir išsi- sklaide po visą pasaulį ir po pusšėto šimto metų tebe- girdime iš karaliaus Gedi- mino pilies bokšto Geleži- nio Vilko staigimą, kaip lietuvių tautos vienybės ir gyvastingumo simboli, kaip trimita, šaukiantį mus budė- ti ir kovoti, o tame staigi- me mes visada girdime ir girdėsime Vytauto Didžiojo ir visų mūsų valdovų atsi-

Solistai N. Linkevičiūtė ir B. Prapuolenis atlieka meninę pro- gramą Lietuvių Dienoje Los Angeles mieste. Prie pianino pianis- tė R. Apeikytė.

L. Kanto nuotrauka

ROMANTIKOS PERVERTAS KONCERTAS

JURGIS GLIAUDA

Ir vėl Angelių miesto ir Santa Monikos LB apylin- kės surengė neeilinį rengi- nį — puikų koncertą.

Jonas Činga, Vakarų apy- linkės pirmininkas, atidarė koncertą, nuoširdžiai pa- sveikino Lietuvos gen. kon- sulas dr. Julius J. Bielskis, turiningai kalbėjo "Bend- ruomenė ir jaunimas" tema sandariai ir lietuvių veiklą įėjus studentas Arvydas Gričius, sporto varžybų tro- fėjus išdalino dr. Žmuidzi- nas ir malonų baigiamąjį žodį tarė Liucija Zaikienė. Antanas Adomėnas kalbėjo apie rugsėjį, LB mėnesį. Bosas Rimtautas Dabšys giedojo JAV Himną.

Rugsėjo 22 d. pirmą kartą į koncertinę mūsų estradą įžengė čikagiečiai svečiai, mezosopranas Ne- rija Linkevičiūtė ir barito- nas Bernardas Prapuolenis. Jiems akompanavo ir piano solo skambino pianistė Rai- monda Apeikytė. Tautinių šokių grupė, Onos Razutie- nės vadovaujama, šoko, R. Polikaičiui akordeonu paly- dint.

Solistus svečius publikai pristatė Birutė Dabšienė, iškilioji mūsų solistė. Malo- nus svečių apibūdinimas pajungė jiems publikos sim- patijas, kurios, koncertui bevykstant, tolydžio stiprėjo, didėjo, kol finale apsi- vainikavo bisų reikalavi- mais ir stambiomis gėlių puokštėmis.

Pirmoje koncerto dalyje solistai, solo ir duetais, pa- dainavo keturias R. A. Schumano ir vieną F. Men- delsohno dainas. Tos dainos su fortepionu, sukurtos be- ne prieš apie pusantro šim- to metų, yra savotiška kon- certinė archaika, ryškus ano meto vokiškosios muzi- kinės romantikos pavyzdys. Jose pilna sentimentalumo, lyrikos ir mums dabar ap- čiuopiamos monotonijos. Tai glūdi melodinėje tų minia-

aidinčių žygdarbių. Didvy- riai, kaip ir legendos, yra namarūs. Gal šioje mintyje ir glūdi rugsėjo 8-sios pras- mę?

Pasinaudota: Dr. V. Dau- girdaitė-Sruogienė, Lietu- vos Istorija, Tėvynės My- lėtojų Draugija, Chi- lėtojų Draugija, Chicago, 1956 m.

A. Šapoka, Lietuvos Isto- rija, "Patria" Tremtyje, Fel- bach, 1950 m.

Lietuvių Enciklopedija, XXXIV tomas.

Juozas Jurginis, Legen- dos apie lietuvių kilmę, 36 psl. Vilnius 1971 m.

tiūrinių veikalų tekstūroje. Prie romantikos priskirtina komp. Gaetono Donizetti operos "La Favorita" ariją, solistės Nerijos Linkevičiū- tės sudainuota. Donizetti melodizingumo teorija dali- nai talkino vėlesnei muziki- nei romantikai. F. Chopino Polonaise op. 53, kurį atliko pianistė Raimonda Apeiky- tė, vienas iš dvylikos len- kų kompozitoriaus polonė- zų, savo prigimtimi, aistra ir įvairuojančia fantazija, stambus romantinės muzi- kos pavyzdys.

Prie tų kompozitorių nuo- taikų gerai derinosi J. Nau- jalio "Meilė tėvynės nema- ri", Stasio Šimkaus "Pla- kia sau laivelis". Mūsų mo- dernųjų kompozitorių kūri- niai: S. Gailevičiaus "Lau- kiu vis", G. Gudauskienė "Tėviškėlė", kad ir įvairuo- "Tėviškėlė", kad ir įvairuo- dami tematika, puikiai su- eina nostalgijos, melanco- liško svarstymo, sprendimų momentais. Neabejotina jų melodinga sandara su ro- mantizmo baze. Už tai kal- ba B. Budriūno "Tėviškė- lės" lyrizmas, kuris tą puikų dalyką tiesiog sutapati- na su liaudies dainų lyriz- mu. G. Gudauskienė "Peisa- žo" tam tikras baladizmas, suartina dainą su romanti- nių baladžių pasauliu.

Nerija Linkevičiūtė intri- guoja balsine medžiaga, ku- rios, atrodo, romantinio san- tūrumo dalykuose, netenka naudoti pilnu balso ir kvė- pavimo apkrovimu. Jos ko- ketiškas rečitatyvas — pui- kus. "La Favoritos" arijoje solistė pademonstravo tik- rus balso klodus forte pasa- zuose.

Bernardo Prapuolenio ba- ritonas jautriai — lankstus, perdėm lyriškas, styginio instrumento tembro.

Solistų duetai, kaip jie at- liko didesnę repertuaro da- lį, žavi puikiu susidainavi- mu, išieškotu melodingumu ir polėkiu.

Publikos pasigerėjimą so- listai sukėlė penkiomis Lie- tuvių liaudies dainomis: "Brolužėlis žirgelį balnojo", "Ulijona", "Svetili ridilio", "Putinas žydėjo" ir "Vove- rėlė". Tose dainose trumpų melodijų rėmose drąsi asi- metrinė tekstūra, solidus lietuviškas archaizmas, rau- dos lyrizmas. Išiveržias taktas į asimetrinės melodi- jos turį visą veikalą pra- turtina, teikia variantų, priverčia plakti sinkopiniu ritmu.

Nerija Linkevičiūtė ir Bernardas Prapuolenis bu-

(Nukelta į 6 psl.)

Dalis Los Angeles lietuvių jaunimo Lietuvių Dienoje.

L. Kanto nuotrauka

Romantikos...

(Atkelta iš 5 psl.)

vo čia puikūs. Solistės mezo atkėlė vartus ekskursui į klasiškos raudos prigimtį. Prapuolenio solo atlikta "Uliona" priverčia nustebti solisto prasmingu ir giliu jaugimu mūsų dainos stichiją. Šios penkios dainos bendroje koncerto programoje buvo nepalyginamo tyrumo spontaniškas kūrybinis laimėjimas.

Raimonda Apeikytė pristatė Chopino polonėzą visoje veikalo bravadoje, išgavusi iš klaviatūros kompozitoriui būdingą astringumą. Pianistė akompanavo solistams.

Onos Razutienės vadovaujama Tautinių šokių grupė (16 merginų ir 8 mišrios poros) tikrai žavėjo ju-

desio tikrumu, ūpu, tempu. Dailioji mergaičių "Kepurnė" praėjo grakštaus lyrizmo ženkle. Smarkusis "Malūnas", savo susišokimu, grupių kaita, besikeičiančiais rateliais ir tam tikru finalo komizmu, rodo kiek jaunieji skiria valandų šokio menui. Kiek vadovė dirba su savo šokėjais!

Kaip visad meno renginys, koncertas, yra sandarus salės ir auditorijos bendravimas. Pasyvią ir stebingą salę atakuoja veiklios scenos gaminami įspūdžiai. Šis koncertas intrigavo, domino ir džiugino pasiektais laimėjimais.

Pavadintas jis romantiškas, nes vyko jis romantizmo ženkle — mes mėgstame romantizmą, kuris atneša mums švelnią nostalgiją, skaistų polėkį, šiltą nuotauką.

akerių žemės sklypas Chicago pietvakariuose. Jo panaudojimo galimybės gali būti įvairios.

Šį šeštadienį, spalio 5 d., 7 v. v. rengiama Lietuvių Tautinių Namų metinė vakarienė. Tai dėkinga proga visiems susitikti ir aptarti esamą padėtį, pasikeisti mintimis. Nuoširdžiai kviečiami visi nariai su savo šeimomis ir artimaisiais vakarienėje dalyvauti. Dalyvavimu kiekvienas parems namus, o Valdyba patirs visų nuotaikas.

Bus meninė programa, šokiams gros orkestras Vy-

SEKMADIENIŲ POPIETĖS

Jau eilę metų žiemos mėnesiais Lietuvių Moterų Federacijos Chicago klubas ir Lietuvių Tautiniai Namai rengia sekmadienį popietes, kiekvieną kartą skirtinga programa, kurios metu popietės dalyviai susipažįsta su ta diena pristatomu asmeniu, jo darbų bruožais, kūryba, pasiektais laimėjimais. Šį sezoną popietės turės naują, bus susipažįstama ne su asmenimis, kūrėjais, bet su lietuviškomis moterų organizacijomis, jų veikla. Popietės, kaip ir anksčiau, vyks Lietuvių Tautiniuose Namuose, 6422 So. Kedzie Avenue, Chicagoje. Visuomenė kviečiama gausiai visose popietėse dalyvauti. Popiečių pradžia 3:30 val. p. p.

Šio sezono sekmadienio popiečių programų dalyviai ir jų datos:

Spalio 13 d. — inž. Antanas Rudis, visuomenininkas ir politikas;

Lapkričio 2 d. — pulkininkas Kazys Ališauskas, karo istorikas;

Gruodžio 15 d. — prof. dr. Jonas Puzinas, archeologas, proistorikas;

Sausio 19 d. — Lietuvos Dukterų Draugija;

Vasario 9 d. — Chicago Lietuvos Moterų Klubas;

Kovo 16 d. — Lietuvos Moterų Federacija.

STUDENTŲ SUVAŽIAVIMAS

Šiaurės Amerikos Lietuvių Studentų Sąjungos suvažiavimas įvyks š. m. lapkričio 28-30 dienomis Toronte, Royal York viešbutyje. Dr. Ilona Maziliauskienė skaitys paskaitą. Lapkričio 28 d. bus susipažinimo vakaras; lapkr. 29 jaunimo šokiai; lapkr. 30 iškilmingas balius. Baliaus programoje A. Baronas skaitys poeziją.

Dalyviams trijų dienų programa (registracija, paskaitos ir vakarinė programa) kainuoja \$20.00.

Dėl platesnių informacijų rašyti Antanui Šileikai, 22 Langside Ave., Weston, Ont., Canada.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

Apie Social Security

Š. m. rugsėjo 25 d. atstovavau Dirvą spaudos atstovų konferencijoje, kurioje pranešimą padarė ir į iškeltus klausimus atsakinėjo Social Security Regional Commissioner Paul E. Webb. Jo žinyboje yra 6 valstijų, jų tarpe ir Ohio, visos Soc. Sec. programos ir jų vykdymo priežiūra.

Mr. Webb kategoriškai paneigė tūlų laikraščiu kazin kokiais sumetimais skleidžiamas žinias arba gandus, kad Soc. Sec. sistema esanti blogai suorganizuota, jau artimoj ateity galį būti finansinių sunkumų ir t.t. Ar iš tikrųjų sistema bankrutuoja? Ar yra pagrindo visuotinam aliar-mui? Į visus šiuos klausimus ir gandus Mr. Webb atsakė tvirtu "ne". Social Security nebankrutuos ir nėra jai tokio pavojaus. Jos fondai šiuo metu siekia 50 milijonų dolerių ir investuoti United Federal Bonds gaunant 5,6% palūkanų.

Tiesa, didinant pensijų normas ir augant pensininkų skaičiui, tie foda 1978 metais sumažės ligi 48 milijonų dol. Bet dėl to sumažėjimo rūpintis nereikėtų, nes dirbančiųjų ir darbdavių įnašai atitinkamai būsią didinami. Pav., 1978 m. suma, nuo kurios bus daromi atskaitymai jau sieks netoli \$18000, o dirbančiųjų ir darbdavių įnašai bus 6.05%.

Galėtų atsirasti sunkumų pensijų fondui XXI šimt-mety. Bet ir tuo atveju valstybė turėtų savo parama išlyginti susidariusį skirtumą tarp pensijų fondo prievolių ir surinktų sumų.

Kai kas prikiša sistemai, kad ji skriaudžianti eilini darbininką, sumažinant jo pensiją jam uždirbant daugiau kaip \$2500 per metus, o neliečiant pensijos turtingesnio pensininko, kuris be pabaudos surenka daug daugiau dividendų ir palūkanų iš savo kapitalo. Soc. Sec. sistema, anot Mr. Webb,

esanti paremta mintimi sugrąžinti bent dalį pajamų, praradimų išeinant į pensiją, nedarbingumo ar mirties atvejais. Programa nesanti įsteigta atgrąžinti žmones nuo taupymo senatvės ar ekonominių bėdų atvejams. Galų gale statistika rodo, kad tik 10% visų pensininkų dirba, o 90% negali ar nenori dirbti.

Iškelus klausimą dėl pasitaikančių nesklandumų sistemos administraciniame darbe, Mr. Webb pareiškė, kad įvedus kompiuterių sistemą (didžiausią pasaulyje!), tų nesklandumų mažiau pasitaikų. 99% visų pensininkų čekius gauna laiku ir tvarkingai. Išven-gimui, taip vadinamo, "red tape" žmonės informuojami iš anksto. Didelę problemą sudaro laiku nepranešti adresų pakeitimai.

Įvairiems skundams ar neaiškumams spręsti visose vietovėse veikia vadinami "Test - Force" pareigūnai. Clevelande tokios įstaigos telefonas yra 251-8400.

Pr. Karalius

JEI JŪS NORITE SIŪSTI SIUNTINIŲ - DOVANŲ Į LIETUVĄ IR VISAS SOVIETŲ SĄJUNGOS DALIS NAUDOKITĖS PATARNAVIMU PLAČIAI ŽINOMOS FIRMOS PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, Inc.

(Licensed by Vnešposyltorg)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA

1776 Broadway, N. Y. 10019

Siuntiniai, siunčiami per mūsų firmą, paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigoje, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės; jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynę ir kitų daiktų.

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

Affiliated with PODAROGIFTS, INC.

Priima užsakymus butams, automobiliams, dovanų pažymėjimams, motociklams, šaldytuvams, televizijos imtuvams ir įvairioms kitoms sovietinėms prekėms, kurias galite užsakyti Lietuvoje ar USSR gyvenantiems giminėms. Papildomų žinių teiraukitės mūsų pagrindinėje įstaigoje ar bet kuriame mūsų skyriuje.

Atidaryta kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos popiet.

MŪSŲ SKYRIAI:

• ALLENTOWN, PA. — 126 Tilghman Street	435-1654
• BALTIMORE, MD. — 1900 Fleet Street	342-4240
• BROOKLYN, N. Y. 11218 — 485 McDonald Avenue	467-6465
• BUFFALO, N. Y. — 701 Fillmore Avenue	895-0700
• CHICAGO, ILL. — 1241 No. Ashland Avenue	486-2818
• CHICAGO, ILL. — 1855 West 47 Street	376-6755
• CHICAGO, ILL. 60629 — 2608 West 69 St.	925-2787
• CLEVELAND, OHIO — 1028 Kenilworth Avenue	771-0696
• DETROIT, MICH. — 11601 Jos Campau Avenue	365-6780
• FARMINGDALE, N. J. — Freewood Acres, Rt. 9	363-0494
• HAMTRAMCK, MICH. — 11339 Jos Campau Avenue	365-6740
• HARTFORD, CONN. — 122-126 Hillside Avenue	249-6216
• LOS ANGELES, CALIF. — 159 So. Vermont Avenue	385-6550
• NEWARK, N. J. — 378 Market Street	642-2452
• NEW YORK, N. Y. — 78 Second Avenue	674-1540
• NEW YORK, N. Y. — 141 Second Avenue	475-7430
• PHOENIX, Ariz. 85027 -- 22047 N. Black Canyon Hwy.	(602) 942-8770
• PHILADELPHIA, PA. — 631 W. Girard Avenue	769-4507
• RAHWAY, N. J. — 47 East Milton Avenue	381-8800
• SILVER SPRINGS, Md. 20910 -- 961 Bonifant St.	(301) 587-5777
• SOUTH RIVER, N. J. — 41 Whitehead Avenue	257-6320
• SYRACUSE, N. Y. 13204 — 515 Marcellus Street	475-9746
• TRENTON, N. J. — 1152 — Deutz Avenue	392-0306
• UTICA, N. Y. — 963 Bleeker Street	732-7476

LIETUVIŲ TAUTINIAI NAMAI CHICAGOJE

Jau greit bus trys metai kai Lietuvių Tautiniai Namai Chicagoje nusipirko savą pastogę, ją atremontavo, pertvarkė ir pradėjo naudoti.

Per tuos tris metus pastogė gerokai pagerinta. Pertvarkyta vėdinimo sistema, pakeista šildymo sistema iš alyvos į dujų.

Šiais metais pagal dail. J. Daugvilos eskizus pakeistas baro patalpos vaizdas, dekoracija. Taip pat perkelta šokių aikštelė į salės vidurį ir atlikta eilė kitų smulkesnių patobulinimų.

Visa tai atsiekta su visų narių pagalba ir talka ir ypač be atlyginimo nuolatiniu darbu: pastogės šeiminių Broniaus Kasakaičio

ir išdininko Juozo Andrašiūno. Jiems priklauso visų nuoširdi padėka.

Žvelgiant į ateitį — valdyba savo svarstymuose turi eilę planų, tačiau jiems galutinai tarti reikalinga visų susipratimo ir pastangų. LTN Valdyba, vertindama šios dienos padėtį, taria, kad ji savo pažadus lietuviškajai visuomenei ištesėjo ir rūpestingai tvarko visus pastogės reikalus. LTN skolos lengvai pamokamos, daromi pagerinimai, pagal esamas sąlygas namai naudojami tiek visuomeniniams, tiek socialiniams reikalingams. Gi tolimesni planai ir jų vykdymas priklauso nuo visų talkos. Išskirtinai minėtinas turimas trijų

LAI DOTUVIU DIREKTORIAI

MAŽEIK & EVANS

6815 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

TRYNS MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

Mašinoms vieta

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

Viešėdami Chicagoje aplankykite MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ — PARAMA

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIK

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSTIKINSITE.

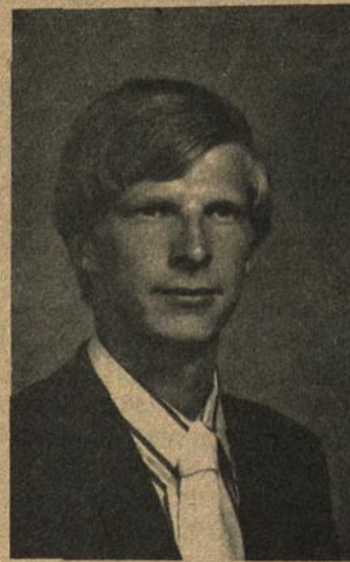
• Ugnelė Stasaitė du metus mokėsi Vasario 16 Gimnazijoje ir baigė Euclid Senior HS. Studijuoja Cleveland State Universitetą preventyvinę mediciną.

• Remigijus Belzinskas baigė St. Joseph gimnaziją. Studijuoja matematiką John Carroll universitete.

• Tomas Liutkus baigė St. Joseph gimnaziją. Studijuoja Cleveland State Universitete.

• Saulius Čyvas baigė St. Joseph gimnaziją. Studijuoja John Carroll Universitete. Gimnazijoje buvo vienas iš geriausių krepšininkų ir studijoms gavo stipendiją.

• Šeštame abiturientų pristatymo baliuje š. m. spalio 5 d. Lietuvių namuose dalyvaus rekordinis skaičius aukštesniųjų mokyklų baigusių moksleivių, jų tarpe keletas ypatingai pasižymėjusių ne tik savo mokyklose, bet ir lietuviškojo veikloje. Praeitais metais pradėtoji tokių moksleivių išskirtino atžymėjimo ir apdovanojimo tradicija bus tęsiama ir šįmet. Stipendijų fondas auga. Štai nuolatinis mūsų lietuviškojo jaunimo rėmėjas J. Balbataš paskyrė \$100.00, žadėjo prisidėti ir LB Clevelando Apylinkės valdyba ir kiti asmenys.

• Lituanistikos Instituto suvažiavimai 1975 m. gegužės 16-18 d.d. Clevelande sudarytas taikos komitetas: pirmininkas K. Žiedonis, sekretorius St. Barzdukas, išdininkas St. Astrauskas ir nariai — M. Lenkauskienė, J. Malskis, dr. R. Šilbajoris, spaudos ir informacijos talkininkai — J. Stempužis, V. Rociūnas ir Pr. Karalius.

• Aukštas svečias Lietuvių namuose. Rugs. 25 Lithuanian Village direktoriaus R. Kudikio pakviestas ir lydimas atvyko į Lietuvių Namus Clevelando vyskupas J. A. Hickey ir keli kunigai amerikiečiai. Jie paragavo lietuviškų patiekalų Gintaro valgykloje, administratorius Z. Dučmanas parodė svečiams Lietuvių Namus, o Lith. Village pirmininkas adv. A. Širvaitis ta proga įteikė vyskupui lietuvių klubo garbės nario ženklą. Naujasis Clevelando katalikų dioclezijos ganytojas savo palankumu, paprastumu ir nuoširdumu laimi daug simpatijų lietuvių tarpe.

• Tarptautinių meno ansamblių festivalyje rugs. 28 Union Hall salėje dalyvavo 11 tautų dainavimo ir šokių grupių, jų tarpe ir mūsų M. K. Čiurlionio Ansamblio moterų choras ir kanklininkės (viso arti 40 asm.) va-

dovaujant muz. Alfonsui ir Onai Mikulskiams. Mūsų šių pasirodymas paliko žiūrovams malonų įspūdį. Dainos su kanklių pritarimu skambėjo labai gražiai. O mūsų grupės puošnūs tautiniai rūbai atrodė puikiai. Festivalį organizavo Committee of International Club of Case-Western Reserve University. Dalyvavo be lietuvių Meksikos, Indijos, vengrų, airių, ukrainiečių, graikų, brazilų, kiniečių, afrikiečių ir filipinų grupės. Žiūrovų pilna salė (pk)

PIETŲ AMERIKOS MENO PARODA

The May Co., kuri skelbiama Dirvoje, atgabeno Pietų Amerikos retas meno kolekcijas.

Žiūrovai gali matyti Kolumbijos, Peru, Ecuodoro ir Meksikos senus ir tradicinius rankdarbius, paveikslus, keramikos išdirbinius, rūbus. Paroda atidaryta May krautuvėje, mieste iki spalio 12 d. penktame aukšte.

• BALFo Clevelando skyriaus metinis susirinkimas įvyks š. m. spalio 13 d., sekmadienį, 12 val., Naujosios parapijos mažojoje salėje. Valdyba kviečia visus besidominčius BALFo veikla šiame susirinkime gausiai dalyvauti.

• LKVS "Ramovė" Clevelando skyriaus narių susirinkimas įvyks š. m. spalio 6 dieną, 4 val. po pietų Lietuvių Namuose apatinėje salėje. Visi sk. nariai maloniai kviečiami dalyvauti.

• SLA 14 kuopos narių sueiga įvyks spalio 6 d. Albino ir Genovaitės Karsokų sodyboje, 18123 Landseer Avenue. Be įprastinių kuopos reikalų aptarimo, bus paskutinės metinės sueigos gruodžio 1 d. darbotvarkės aptarimas. Svarbiausi reikalai bus SLA 14 kuopos valdybos narių ir kitų pareigūnų rinkimai 1975 metų laikotarpiui ir Susivienijimo Lietuvių Amerikoje pradininko bei kūrėjo Aušrininko Dr. Jono Šliūpo minėjimas.

• Apdraudos reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

DIRVAI PAREMTI RUDENS BALIUS

SPALIO 12 D., ŠEŠTADIENĮ

Pradžia 7:30 val. vak.

Lietuvių Namų salėje.

MENINĘ PROGRAMĄ ATLIKS CLEVELANDO VYRŲ OKTETAS

STALAI (DEŠIMČIAI ASMENŲ) AR PAVIENIOS VIETOS REZERVUOJAMOS IŠ ANKSTO KREIPIANTIS Į DIRVĄ (TEL. 431-6344) ARBA Į ŠIUOS ASMENIS: J. MOCKUS 681-5295, S. ASTRAUSKAS 943-5948, V. BENOKRAITIS 481-5175, E. JAKULIENĖ 333-6876, A. BUTKUS 932-9944, K. KARALIUS 229-2419, V. STUOGIS 486-2387, A. LAIKŪNAS 382-9851. BILieto KAINA ASMENIUI (ŠILTA VAKARIENĖ IR GERIMAI) 12 DOLERIŲ.

Šokiams gros Clevelando populiarius orkestras "Svoboda"

HOUSES FOR SALE

For sale, near Our Lady 18204 Landseer off East 185 St. 2 bedrooms, dining room 21,500.

19504 Kildeer, 6 room single house, nice inside 23,900.

GEORGE KNAUS
Realtor
819 East 185 St.
481-9300

Tavern D-5 license & home, all brick, everything like new, owner retiring, Euclid, Ohio area. Ask for Mr. Knaus.

GEORGE KNAUS
Realtor
819 East 185 St.
481-9300

(74-75)

• Perkant, ar parduodant namus, prašome kreiptis pas Čipkus Realty, 31715 Vine St., Willowick, Ohio 44094. Tel. 943-0910.

WANTED AT ONCE
JOURNEYMAN
TOOL MAKER
SURFACE GRINDER HAND
MILLING MACHINE HAND
Must have job shop experience —
Close tolerance work. Steady.
KENMORE TOOL AND
MFG., INC.
4531 INDUSTRIAL PARKWAY
WILLOUGHBY, OHIO
216-946-6000
(73-75)

SIUVĖJOS PRIE MASINŲ
Pritrysios ar norinčios išmokyti. Aukštas valandinis atlyginimas ir akordinis darbas. Apmokėtos šventės ir atostogos. Plius kiti priedai. Malonios darbo sąlygos.

WORK WEAR CORP.
1768 E. 25th (So. of Payne Ave.)
Cleveland, Ohio
(70-76)

WANTED 1ST CLASS SKILLED
PROTOTYPE MECHANIC
LAYOUT DRAFTSMEN
DESIGNERS
TOOL-DIE REPAIRMEN
Medium sized automotive parts manufacturer has immediate openings. Good working conditions, fringe benefits, overtime, paid Blue Cross, and pension plan. Apply
FERRO MFG.
1380 E. WOODBRIDGE
DETROIT MICH. 48207
(72-81)

AUTOMATIC
Screw Machine Operator
SET-UP MEN
Acme Gridley experience only, permanent position, top wages. The best fringe benefits and good working conditions.

SOLAR MACHINE
PRODUCTS CO.
29350 NORTHLINE
ROMULUS, MICH. 48174
313-941-3700
(72-74)

BALTIC APTS. CONDOMINIUMS

506-71st Ave. St. Pete Beach, Fla 33706. 1 and 2 bedroom apts. beautiful, modern, De Luxe; near beach, stores and transportation. Small complex, low maintenance fees. Adults, no pets. Brokers invited 24,500 and up. Tel. (813)360-8766.

Skaitykit ir platinkit
DIRVĄ

yra jūsų kaimynystėje ir teikia visus finansinius patarnavimus. Automatinė, kompiuterizuota apskaičiavimų sistema.

Paskolos nekilnojamam turtui įsigyti, naujoms statyboms, priestatams ir remontui.

Už reguliarius taupymo indėlius mokama 5¼%

Už terminuotus taupymo pažymėjimus mokama 6½% — 7½%

TAUPYMO INDĖLIAI IR PAŽYMĖJIMAI
APDRAUSTI IKI \$20,000.

Išduodami kelionių čekiai, orderiai, priimami mokesčių įmokėjimai, elektros, dujų ir telefono sąskaitos, parduodami JAV bonai.

Pasinaudokite jums arčiausiai esančios įstaigos patarnavimu!

798 East 185 Street, Cleveland, Ohio 44119
6712 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103
13515 Euclid Avenue, Cleveland, Ohio 44112
14406 Cedar Rd., University Hts., Ohio 44121

DARBO VALANDOS

Antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį 9:30 iki 4:00 • Penktadienį 9:30 iki 6:00 • Šeštadienį 9:30 iki 2:30 • Pirmadienį uždaryta. • Pagrindinė įstaiga E. 185 St. atidaryta iki 2:30.

DELLA E. JAKUBS & SON LAIDOJIMO ĮSTAIGA

936 East 185th St. Cleveland, Ohio
Tel. 531-7770

LAIDOTUVIŲ KOPLYČIA YRA ELEGANTIŠKAI ĮRENGTA, GERAI VĖSINAMA IR YRĄ DIDELĖ AIKŠTĖ PASISTATYTI AUTOMOBILIAMS.

Della E. Jakubs ir sūnus William yra licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai. Nelaimės valandoje suteikia rimtą ir simpatingą patarnavimą.

AUTOMATED ELECTRIC FOUNDRY

EXCELLENT OPENINGS FOR:
SHELL CORE MACHINE MECHANICS
GENERAL MAINTENANCE MECHANICS
FOUNDRY MAINTENANCE MECHANICS
ELECTRICIANS
OPENINGS FOR ALL SHIFTS.
(All with substantial Industrial Trouble Shooting Experience)
Steady work for qualified help. Overtime, Top wages, Excellent working condition and benefits.
APPLY CALL OR WRITE
CRANE CO.
P. O. BOX 530, WASHINGTON, IOWA 52383
319-653-5401
An Equal Opportunity Employer
(73-76)

PLATING PRODUCTION SUPERVISOR

Required for Chrome plating plant. 3 years plating and supervision experience required. Good working conditions. All fringe paid benefits. Salary to be discussed.

Apply call or write to:
FREELAND INDUSTRIES LTD.
BOX 960
KINGSVILLE, ONTARIO, CANADA
519-733-2303
(70-76)

CLEVELANDO ABITURIENTŲ BALIUS

Šeštadienį, spalio 5 d., 7:30 val. vak.

LIETUVIŲ NAMUOSE.

PROGRAMA — VAKARIENĖ — ŠOKIAI.

BILIJETA — JAUNIMUI \$5.00.

SUAUGUSIEMS \$10.00

Stalus dešimčiai asmenų galima užsisakyti pas: Alvydą Narbutaitį (461-0282) ar Jūratę Petraitytę (531-1058).

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

SKAITYTOJŲ DĖMESIUI

Pakeitę adresą, prašome tuoj pranešti Dirvai. Nes už kiekvieną grąžinama iš pašto numerį, turime primokėti 10 c. Ir kartais iš to pat skaitytojo grįžta 4-6

numeriai, kas sudaro 40-60 c. bereikalingų išlaidų.

ATIDENGSI DRAMATURGUI NAGORNOSKUI PAMINKLĄ BALTIMORĖJ

Baltimorės Lietuvių Tau-

tiško Knygyno pastangomis ir organizacijų bei pavienių lietuvių parama, sekmadienį, spalio 6 d., New Cathedral kapinėse, Baltimorėje, bus atidengtas dramaturgo Nagornoskio paminklas sekamomis apeigomis:

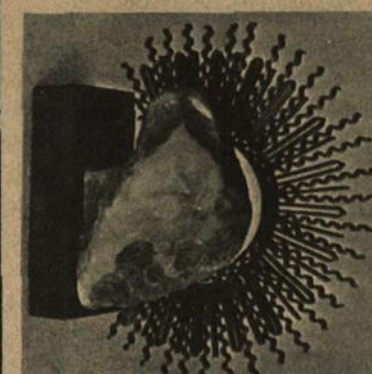
Iškilmingos Mišios 11:30 val. rytą Šv. Alfonso bažnyčioje. Atnašaus prel. Liudvikas J. Mendelis; giedos vyrų choras, "Daina", vad. Ielijos Bakerskienės.

1:30 v. p. p. New Cathedral Cemetery, ant dramaturgo Vinco Nagornoskio ir jo žmonos Emmos, bus atidengtas antkapis. Kalbės prel. Mendelis, Dan Kuraitis iš Chicagos, poetas Nadas Rastenis ir kiti.

3 val. p. p. Lietuvių Sveatinės didžiojo Auditoriojo bus bendra kavutė. Po to, atminčiai dramaturgo Vinco Nagornoskio ir jo žmonos, aktorius Jonas Kazlauskas, mokytojas Bronius Medelis, Lietuvių Tautiško Knygyno vedėjas Morkus Šimkus, bei kiti patieks ištraukas iš Nagornoskio kūrybos. Draugijų pirmininkai bei atstovai tars, įvertinimo žodžius. Kalbės Dan Kuraitis iš Chicagos.

Vincas Nagorskis gimė Vištytyje 1869 m. balandžio 32 d., atvyko New Yorkan būdamas 12 metų. Persikėlė Baltimorėn ir pradėjo dirbti siuvelyklose dienomis, o vakarais mokinosi. Kazys Baltrušaitis, Juozas Skorka ir kiti įtraukė Nagornoskį į Teatro Mėgėjų Draugiją. Nuo to Nagornoskis pradėjo vaidinti, režisuoti ir rašyti istoriškas dramas. 1933 m. jis buvo apdovanotas Gedimino ordenu. Mirė 1939 metais.

• Dr. Ad. Palaitis, iš Racine, Wisc., dėkoja P. Pan-kai ir ponai, kurie atvykę iš Chicagos į gegužinę, atvežė puikią dovaną, Vlado Jakubėno Kantatų plokštelę, ir patys būdami puikūs dainininkai, gegužinėj padainavo daug gražių lietuviškų dainų.

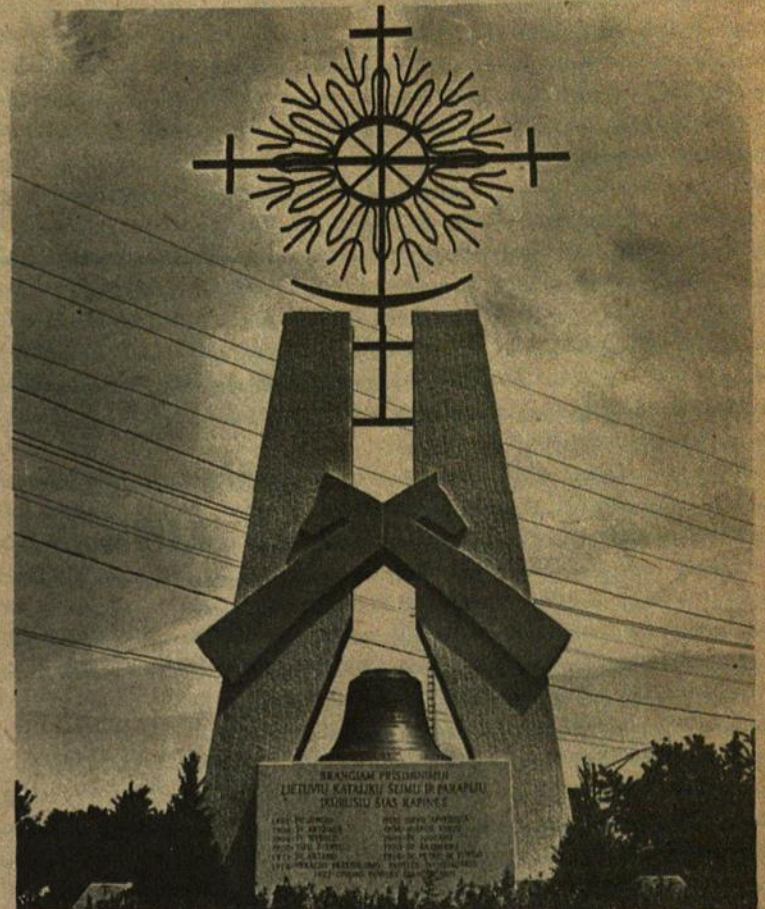

• Įvairių gintaro dirbinių bus galima pamatyti parodoje, kurią ruošia Putnamo seselių rėmėjai Jaunimo Centre, Chicagoje. Parodos atidarymas spalio 4 d. 7:30 v. v. ir tęsis tik dvi dienas, spalio 5 ir 6 d.d.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

7 DIENOS ČIKAGOJE

VLADAS BŪTENAS

Centrinis paminklas šv. Kazimiero kapinių (Chicagoje) kūrėjams yra vienas originaliųjų skulpt. R. Mozeliausko darbų.

A. Kezio, SJ. nuotrauka

• ŠIOMIS dienomis i vi-sos Amerikos plotmę išky-la lietuvių skulptoriaus Ra-mojaus Mozeliausko var-das. Spalio 6-10 d.d. Pick-Congress viešbutyje Chica-goje įvyksta Amerikos katalikiškų kapinių vadovų bei administratorių konvencija, angliškai vadinama National Convention of Catholic Cemeteries. Konvencijoje kiekviena JAV dioclezija pa-rodys tai, kas jiems svarbiausia. Gauti oficialūs raš-tai iš Chicagos archidiece-zijos katalikiškų kapinių vir-šininko prel. F. J. McElligott ir jų administrato-riaus Philbin iškelia faktą, kad lietuvių šv. Kazimiero kapinės Chicagoje savo me-niniais paminklais yra pa-čios originaliausios ne tik Chicagos archidiecezijoje, bet ir visoje Amerikoje. Kadangi patys originaliausi ir meniškiausi šv. Kazimie-ro kapinių paminklai yra su-kurti skulpt. R. Mozeliausko, tai šis pasižymėjęs lie-tuvius skulptorius Chicagos archidiecezijos kapinių va-dovų konvencijos metu pa-kviestas išstatyti savo dar-bų parodą, kad visos Ame-rikos dioclezijų atstovai savo akimis pamatytų, kas yra pasiekta liet. šv. Kazimie-ro kapinėse Chicagoje. Toks lietuvių menininko prasiver-žimas i visos Amerikos plotmę kiekvienam lietuviui kelia garbę ir pasididžia-vimą. Tos kelios pastabos, kad šv. Kazimiero kapinių paminklai yra patys origi-naliausi visur, ne tik Chica-goje, yra paimtos iš oficialių Chicagos archidiecezijos laiškų, rašytų skulpt. R. Mo-zeliauskui.

• SKULPTORIUS R. Mo-zeliauskas paminklų kūry-bos darbą pradėjo 1951-52 m. Vien lietuvių šv. Kazi-miero kapinėse Chicagoje jo projekto paminklų yra per 200, iskaitant ir pagrindi-nius, padarytus kapinių kū-rėjams ir aplamai bendram kapinių papuošimui. Įvairio-se kitose katalikiškose kapi-nėse Chicagoje ir kitur jo paminklų yra daugiau. Ge-riausiai pavykusi savo dar-bu skulpt. R. Mozeliauskas laiko iš metalo padarytą pa-minklą, pavadintą 'Prisikė-limo' vardu. Paminklas pa-statytas St. Mary's kapinė-se. Artėjančiai konvencijai skulptorius ruošia naujausią paminklą -- "Tikiu i Die-vą Tėvą" -- skulptūrinę maldos interpretaciją. Šis naujas paminklas konvenci-jos metu bus išstatytas par-davimui ir gali nukeliauti i kurią nors iš anksto nežino-mą JAV vietovę. Žiūrint i skulpt. R. Mozeliausko puoš-

• KAI lietuvių šv. Kazi-miero kapinės originalia me-nine prasme iškyla i visos Amerikos plotmę, dar kartą norisi iškelti reikšmę liet. šv. Kazimiero kapinių albu-mo, paruosto Lietuvių Foto Archyvo. Šiam originaliam albumui per eilę metų kun. A. Kezyz nufotografavo vi-sus ryškiuosius paminklus, esančius tose kapinėse. Ne-aplenkta ir patys seniausi paminklai, kurie kuo nors skiriasi nuo trafaretinių. O naujieji, plačios meninės reikšmės paminklai, kuone visi surinkti. Parašyti ata-tinkami straipsniai, viskas iš-versta i anglų kalbą ir da-bartiniu metu ta didelio formato liuksusinė knyga yra renkama bei laužoma i puslapius. Šv. Kazimiero liet. kapinių albumas bus pirmoji knyga naujosios "Lietuvių Foto enciklopedi-jos", suplanuotos ir vykdo-mos Lietuvių Foto Archy-vo. Po šv. Kazimiero kapi-nių albumo seks tokio pat formato gausiai iliustruotas leidinys "Pennsylvanijos An-gliakasių Lietuva", po jos iliustruotas leidinys apie lie-tuvius muzikus, toliau apie dailininkus, dar vėliau lie-tuvių rašytojų kūryba, ilius-truota įvairiomis nuotrauko-mis, ir pn. Kai pasirodys šv. Kazimiero kapinių albu-mas, visuomenė savo akimis isitikins, ko verta bus naujosios 'Lietuvių Foto En-ciklopedijos' serija -- ilgu metų bei planavimo dar-bas.

• PENKTADIENI, spalio 4 d. 7 val. vak. Chicagos lie-tuvių visuomenė, Lietuvių Žurnalistų s-gos centro val-dybos kviečiama, rinksis i Tautinius namus pagerbti ži-nomo mūsų publicisto, kny-gų autoriaus Bronio Rai-lo, ta proga specialiai su žmona atvykstančio i Chica-gą. Paskutinį kartą Br. Rai-la Chicagoje lankėsi pager-biant rašyt. Vyt. Alantą. Ta-da suplaukė apie 700 žmonių pagerbti V. Alanto ir išklausyti pagrindinės Br. Railos paskaitos apie suaktyvinin-ką Vyt. Alantą. Šį kartą, ne dėl rengėjų kaltės, bet dėl susidėjusių aplinkybių, salė gauta žymiai mažesnė ir vargu ar visi norintieji pa-gerbime dalyvaui begalės tilpti. Br. Raila pager-biamas jo 65 m. amžiaus, 50 m. žurnalistinio darbo sukakę proga. Taip pat bus pristatyti jo naujausio veikalo 'Paguoda' I ir II to-mai. Apie Br. Railos kūrybą kalbės literatūros kritikas A.T. Antanaitis, jo raštų iš-traukas skaitys aktorai Z. Kevalaitytė-Visockienė ir A. Dikinis, pranešinė E. Juod-vaikytė, taip pat žodį tars ir pats Br. Raila. Po akademi-jos bendros vaišės visiems už tą pačią kuklią 5 dol. įėjimo kaina. Prieš susitikdami su Br. Raila ir jo gerbėjais, pasiskaitykime, ką jis rašo apie Lietuvos okupantus naujausiam sa-vo 'Paguodos' veikale: "Jū-sų jėga yra vien tik tai ru-siškoji kariuomenė, okupa-vusi mūsų Tėvynę, rusiškoji policija, MVD, komunistų partija, prikimšta rusų ko-mandyrų. Tai vienintelė jū-sų jėga!... Lietuvių liaudis yra ne jūsų armija, o jau greičiau, bent savo bendrai-siais siekimais, ji yra su mu-mis. Tegu tik atsirastų ga-limumas laisvai pasisakyti ir jūs tai tuojau pamatytu-mėt. Jūs ir dabar tai gerai žinot..." (psl. 131). Arba: "Man gaila skulptoriaus ir jo sunaudoto granito. Tėvynės laisvę spaudžiusiam ir išda-vusiam paminklas stovės ten tik tol, kol ji saugos užgrobikų policija ir kariuo-menė. Nė dienos ilgiau! Jo-kia tauta nestato ir nepa-kenčia paminklų savo tau-tos išgamom ir laisvės smogi-kų tarnam. Nebus išimtis ir garbinga mūsų tauta, nors jos vergija dar užtruktų naujus dešimtmečius..." (psl. 310).

STASEI BASTIENEI

mirus, jos vyrui PRANUI, motinai MA-RIJAI MACIJAIUSKIENEI ir visiems giminėms bei artimiesiems nuoširdžiausią užuojautą reiškiamo

V. ir K. Kalendros
P. ir V. Skirgailos
M. ir Aug. Kuolai
A. Statulevičienė

Mylimai žmonai

A. + A.

STASEI BASTIENEI

mirus, jos vyrą PRANĄ skausmo va-landose giliai užjaučia

Kredito Kooperatyvas
"Parama"

Tauriai Lietuvos dukrai

A. A.

STASEI BASTIENEI

staigiai mirus, jos vyrą PETRĄ BAS-TI, motiną MARIJĄ MACIJAIUSKIE-NĘ, brolių PETRĄ, seseris: BARBORĄ BATAITIENĘ ir AGOTĄ TIŠKUVIE-NĘ su šeimomis, visus kitus gimines bei artimuosius nuoširdžiai užjaučiame ir kartu lūdimė

Emilija ir Juozas
Yurkus

A. A.

STASEI BASTIENEI

mirus, jos vyrą PRANĄ, motiną, brolių ir seseris su šeimomis giliai užjaučiame

V. ir M. Meiliūnai
V. Pazukaitė

A. A.

VLADUI NORKUI

mirus, mielą valdybos narę IRENĄ NORKIENĘ, netekus brangaus vyro, nuoširdžiai užjaučiame ir dalinamės skausmu

Liet. Mot. Fed. Klubų
Phila. Klubo Valdyba